

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU30

Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag. Förslaget innebär att lagen om särskild utlänningskontroll ska upphävas och ersättas av en ny lag, lagen om särskild kontroll av vissa utläningar. Vidare föreslås följdändringar i andra lagar. Syftet är att uppnå en mer ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering när det gäller de utläningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Utskottet föreslår att riksdagen gör sex tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden. Förslagen rör i korthet följande frågor (reservationer anges inom parantes):

- Ny förvarsgrund. (S, V, MP)
- Tvångsmedel. (S, C, V, MP)
- Ny utredning om kvalificerade säkerhetsärenden. (S, C, V, MP)
- Diplomatiska garantier. (S, C, V, MP)
- Registrering av biometriska personuppgifter. (S, C, V, MP)
- Begränsning av ekonomiska rättigheter. (S, C, V, MP)

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 13 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:131 Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden.

16 yrkanden i följdmotioner.

19 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	8
Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden	8
Reservationer	27
1. Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden, punkt 1 (V)	27
2. Beslut om utvisning, punkt 2 (SD)	27
3. Förvarstidens längd, punkt 3 (SD)	28
4. Ny förvarsgrund, punkt 4 (S, V, MP)	29
5. Tvångsmedel, punkt 5 (S, C, V, MP)	30
6. Straffansvar, punkt 6 (M, KD, L)	30
7. Straffansvar, punkt 6 (SD)	31
8. Instansordning, punkt 7 (SD)	32
9. Instansordning, punkt 7 (V)	32
10. Ny utredning, punkt 8 (S, C, V, MP)	33
11. Diplomatiska garantier, punkt 9 (S, C, V, MP)	34
12. Registrering av biometriska personuppgifter, punkt 10 (S, C, V, MP)	34
13. Begränsning av ekonomiska rättigheter, punkt 11 (S, C, V, MP)	35
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	36
Proposition 2021/22:131	36
Följdmotionerna	36
Proposition 2021/22:134	38
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	38
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	41
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	84

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om särskild kontroll av vissa utlänningar med den ändringen att 1 kap. 4 § ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,
2. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
3. lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
4. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
5. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
6. lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut,
7. lag om ändring i lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet,
8. lag om ändring i postlagen (2010:1045),
9. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område,
10. lag om ändring i lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter,
11. lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning.

Därmed bifaller riksdagen propositionerna 2021/22:131 punkterna 1–7 och 9–12 samt 2021/22:134 punkt 4.2 och avslår proposition 2021/22:131 punkt 8 och motion

2021/22:4444 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 1 (V)

2. Beslut om utvisning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:991 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1 och

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 1, 3 och 4.

Reservation 2 (SD)

3. Förvarstidens längd

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

2021/22:3280 av Borianana Åberg (M) yrkande 1,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 80 och

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 3 (SD)

4. Ny försvarsgrund

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att införa en ny försvarsgrund och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 81,

2021/22:3783 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13 och

2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 4 (S, V, MP)

5. Tvångsmedel

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om tvångsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 och

2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 4.

Reservation 5 (S, C, V, MP)

6. Straffansvar

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9,

2021/22:3280 av Boriana Åberg (M) yrkande 2,

2021/22:4449 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 och

2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 6 (M, KD, L)

Reservation 7 (SD)

7. Instansordning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:4444 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1 och

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (V)

8. Ny utredning

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att tillsätta en ny utredning om kvalificerade säkerhetsärenden och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3783 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12,

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 76,

2021/22:4449 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2.

*Reservation 10 (S, C, V, MP)***9. Diplomatiska garantier**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om diplomatiska garantier och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:3789 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5,

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3.

*Reservation 11 (S, C, V, MP)***10. Registrering av biometriska personuppgifter**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om registrering av biometriska personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 10.

*Reservation 12 (S, C, V, MP)***11. Begränsning av ekonomiska rättigheter**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om begränsning av ekonomiska rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 13 (S, C, V, MP)

Stockholm den 19 maj 2022

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Juno Blom (L), Tobias Andersson (SD), Martin Marmgren (MP), Ingemar Kihlström (KD), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:131 Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden. I propositionen föreslås att en ny lag, lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar, ska ersätta lagen om särskild utlänningskontroll. Syftet är att göra regleringen mer ändamålsenlig, effektiv och överskådlig när det gäller de utlänningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Fem motioner med sammanlagt 16 motionsyrkanden har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlar utskottet även 19 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Motionsförslagen finns i bilaga 1.

I detta sammanhang behandlar utskottet också förslaget i proposition 2021/22:134 Skärpta och förbättrade regler om arbetskraftsinvandring punkt 4 som gäller lag om ändring i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar. Socialförsäkringsutskottet har i betänkande 2021/22:SfU22 i sak ställt sig bakom de ändringar i 1 kap. 4 § som föreslås i proposition 2021/22:134. Av lagtekniska skäl och i syfte att samordna lagförslaget i den nämnda propositionen med det nu aktuella förslaget till ny lag om särskild kontroll av vissa utlänningar har utskottet överfört den formella behandlingen av lagförslaget för beredning i detta ärende. Utskottets lagförslag finns i bilaga 3. Övriga lagförslag i proposition 2021/22:134 har behandlats av socialförsäkringsutskottet i betänkande 2021/22:SfU22.

I proposition 2021/22:136 Genomförande av direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation lämnade regeringen bl.a. ett förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen, som bl.a. omfattade 44 kap. 4 §, med ikraftträdande den 1 augusti 2022. Ärendet behandlades av trafikutskottet som bl.a. föreslog att riksdagen skulle anta regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen, med den ändringen att lagen skulle träda i kraft den 3 juni 2022 (bet. 2021/22:TU17). Av förbiseende gjordes inte någon samordning vid riksdagsbehandlingen med förslaget i proposition 2021/22:131 punkt 8, som även det rör ändring i 44 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen. Riksdagen följde trafikutskottets förslag (rskr. 2021/22:302).

Det kan nämnas att riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen bör tillsätta en ny utredning som ska se över vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna skydda sig mot personer som anses utgöra ett säkerhetshot (bet. 2019/20:JuU16, rskr. 2019/20:255). Riksdagen tillkännagav den 17 mars 2021 för regeringen att regeringen inom tre månader bör tillsätta den utredning som enligt det tidigare tillkännagivandet ska se över vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna

skydda sig mot personer som anses utgöra ett säkerhetshot (bet. 2020/21:JuU19, rskr. 2020/21:220). Riksdagen tillkännagav den 23 februari 2022 för regeringen att regeringen senast den 31 mars 2022 ska tillsätta den utredning som enligt de två tidigare tillkännagivandena ska se över vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna skydda sig mot personer som anses utgöra ett säkerhetshot (bet. 2021/22:JuU13, rskr. 2021/22:165).

Utskottets överväganden

Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om särskild kontroll av vissa utlännningar samt förslag till följändringar i andra lagar, bl.a. utlänningslagen och offentlighets- och sekretesslagen. Syftet med förslagen är att åstadkomma en mer ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering när det gäller utlännningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att införa en ny förvarsgrund och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om tvångsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att tillsätta en ny utredning och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om diplomatiska garantier och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om registrering av biometriska personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om begränsning av ekonomiska rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. beslut om utvisning, förvarstidens längd, straffansvar och instansordning.

Jämför reservation 1 (V), 2 (SD), 3 (SD), 4 (S, V, MP), 5 (S, C, V, MP), 6 (M, KD, L), 7 (SD), 8 (SD), 9 (V), 10 (S, C, V, MP), 11 (S, C, V, MP), 12 (S, C, V, MP) och 13 (S, C, V, MP).

Bakgrund

De grundläggande bestämmelserna om utlännings rätt att vistas i Sverige och om avvísning och utvisning av utlännningar finns i utlänningslagen (2005:716). Den lagen innehåller även en rad andra regler om utlännings inresa och vistelse här i landet. I utlänningslagen finns också bestämmelser om kontroll- och tvångsåtgärder som får vidtas gentemot utlännningar. Utlänningslagen innehåller vidare särskilda bestämmelser om hur vissa ärenden med säkerhetsaspekter, s.k. säkerhetsärenden, ska hanteras. När det gäller sådana utlännningar som bedöms kunna utgöra ett allvarligt hot mot rikets säkerhet eller som kan vara presumtiva terrorister finns det – vid sidan

av utlänningslagen – en särskild lag, lagen om särskild utlänningskontroll (1991:572), som reglerar de mer kvalificerade säkerhetsärendena.

En utlännning får enligt 1 § lagen om särskild utlänningskontroll utvisas ur landet om det är särskilt påkallat av hänsyn till rikets säkerhet. Detsamma gäller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han eller hon kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.

Ett beslut om utvisning meddelas enligt 2 § av Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen. Enligt 4 § ska beslutet om utvisning förenas med ett förbud för utlänningsen att återvända till Sverige, som gäller för en viss tid eller utan tidsbegränsning. En utlänningsen som har förbjudits att återvända hit kan, om beslutet har verkställts, enligt 4 a § få tillstånd av regeringen att göra ett kort besök i Sverige, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter.

Migrationsverkets beslut att utvisa en utlänningsen får enligt 2 a § första stycket överklagas till regeringen. Vid ett sådant överklagande ska Migrationsverket enligt 3 § skyndsamt överlämna handlingarna till Migrationsöverdomstolen som därefter, med ett eget yttrande, lämnar handlingarna vidare till regeringen. I yttrandet ska det särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen mot att beslutet om utvisning verkställs. Anser Migrationsöverdomstolen att det finns ett sådant hinder, får regeringen inte avvika från den bedömningen.

Ett beslut om utvisning ska enligt 13 § verkställas så snart det kan ske efter att beslutet har fått laga kraft. Om inget annat bestämts, ansvarar Säkerhetspolisen för att beslutet om utvisning verkställs. Som ett led i förfarandet att avlägsna en utlänningsen ur landet får utlänningsen under vissa förutsättningar, som anges i 8 §, tas i förvar. Om det är tillräckligt, kan utlänningsen ställas under uppsikt.

Om en utlänningsen har utvisats enligt lagen om särskild utlänningskontroll men det föreligger ett verkställighetshinder, eller beslutet om utvisning av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, ska den beslutande myndigheten enligt 10 § första stycket besluta om inhibition eller bevilja utlänningsen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Om det har gjorts, får enligt 11 § första stycket den myndighet som beslutar om utvisning besluta att utlänningsen på vissa bestämda tider ska anmäla sig hos Polismyndigheten, s.k. anmälningsplikt. Den som beslutar om anmälningsplikt ska i beslutet ange omfattningen av anmälningsplikten men får uppdra åt Säkerhetspolisen eller Polismyndigheten att utforma de närmare villkoren för hur anmälningsplikten ska fullgöras. Om en utlänningsen har utvisats på grund av risken för att han eller hon kommer att begå eller medverka till terroristbrott, får också beslutas att reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ ska tillämpas. Utlänningsen får då underkastas bl.a. husrannsakan, kroppsvisitation och kroppsbesiktning. Efter ett tillstånd av domstol får vissa hemliga tvångsmedel också användas.

Säkerhetspolisen och Migrationsverket hanterar årligen ett antal mål och ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll, och vissa av dessa blir

också föremål för regeringens prövning. De beslut som regeringen har fattat med stöd av lagen omfattas av den årliga redogörelsen av lagens tillämpning som lämnas till riksdagen. Av den senaste redogörelsen (skr. 2021/22:73) framgår att regeringen fattade åtta beslut med stöd av lagen under perioden den 1 juli 2020–30 juni 2021. Tre beslut innebar avslag på överklaganden av Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning och rörde individer som inte tidigare varit föremål för åtgärder enligt lagen. Fyra beslut innebar avslag på begäran om omprövning av utvisningsbeslut efter begäran från den enskilde. Ett beslut innebar att en ansökan om inhibition från den enskilde inte togs upp till prövning. Någon officiell statistik över samtliga fall där lagen har tillämpats finns inte, men i propositionen anges att det rör sig även totalt sett om ett begränsat antal ärenden.

Propositionen

I det följande kommer innehållet i regeringens proposition att beskrivas översiktligt, med tyngdpunkt på de bestämmelser i den nya lagen som tar sikte på frågor som också berörs i motionsyrkanden som behandlas i detta betänkande.

Behovet av ny reglering

Regeringen anger att det finns ett stort behov av att förenkla och förtydliga bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll. Lagen bör ges en helt ny struktur och till viss del ett nytt sakligt innehåll. Regeringen föreslår att lagen om särskild utlänningskontroll ska upphävas och ersättas av en ny lag, som ska benämnas lagen om särskild kontroll av vissa utläningar. Regeringen föreslår också att följdändringar och förtydliganden ska genomföras i andra lagar.

Utvisning och verkställighet av ett beslut om utvisning

Regeringen föreslår att tillämpningsområdet för den nya lagen ska utvidgas till att gälla samtliga brott enligt den nya terroristbrottslagen, som föreslås träda i kraft samtidigt som den nya lagen, dvs. den 1 juli 2022.

Regeringens förslag innebär att en utlännings ska få utvisas ur Sverige om

- det med hänsyn till vad som är känt om utlännings tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan antas att han eller hon kommer att begå eller på annat sätt medverka till ett brott enligt terroristbrottslagen eller
- utlännings kan utgöra ett allvarligt hot mot Sveriges säkerhet.

Ett beslut om utvisning ska alltid innehålla ett förbud för utlännings att återvända till Sverige. På samma sätt som i dag ska ett återreseförbud kunna meddelas utan tidsbegränsning, dvs. för all framtid, och för viss tid. Enligt regeringen bör möjligheten till återreseförbud utan tidsbegränsning behållas

med tanke på att det rör sig om personer som utgör kvalificerade säkerhetshot, trots att en remissinstans har invänt mot detta.

Ett beslut om utvisning enligt den nya lagen ska inte få verkställas om det finns ett sådant hinder mot verkställigheten som anges i 12 kap. 1–3 a §§ utlänningslagen. Om en utlänning utvisas och det finns verkställighetshinder eller beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, ska utvisningen tills vidare inte få verkställas (inhiberas). Om det finns särskilda skäl ska utlännen dock i stället få beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, som ska gälla i högst ett år. Ett beslut om inhibition ska likt utvisningsbeslutet prövas på nytt när det finns skäl för det. Säkerhetspolisen ska, före utgången av oktober månad varje år, till den beslutande myndigheten anmäla om det finns ett behov eller inte av att på nytt pröva utvisningsbeslutet.

Regeringen anger att de befintliga reglerna om särskilt tillstånd till kort besök är avsedda att kunna meddelas i speciella situationer där det skulle vara inhumant eller stå i strid med svenska intressen att inte medge utlännen möjlighet att tillfälligt vistas i Sverige. Enligt regeringen har det inte framkommit några skäl att ändra regelverket. Det bör därför även i den nya lagen föreskrivas att en utlänning som har meddelats ett återreseförbud ska av regeringen kunna ges ett särskilt tillstånd att göra ett kort besök i Sverige, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, ska ett tillstånd till ett kort besök få ges efter ansökan av någon annan än utlännen. Regeringen framhåller att tillståndet för ett kort besök inte medför att återreseförbudet upphör att gälla. Om utlännen stannar kvar i Sverige efter det att tillståndet har löpt ut kan utlännen straffas för det.

Förvar

En förutsättning för att ta en utlänning i förvar enligt lagen om särskild utlänningskontroll är att det finns ett beslut om utvisning enligt lagen (verkställighetsförvar) eller att det är sannolikt att ett sådant beslut kommer att meddelas (sannolikhetsförvar). Regeringen konstaterar att det finns ett behov av att förenkla och förtydliga regelverket när det gäller förvar i den nya lagen.

Regeringen föreslår att en utlänning som har fyllt 18 år ska få tas i s.k. sannolikhetsförvar eller verkställighetsförvar endast om

- det finns anledning att anta att utlännen annars avviker, håller sig undan eller på annat sätt hindrar verkställigheten eller utövar brottslig verksamhet i Sverige eller
- utlännings identitet är oklar.

I propositionen (s. 102 f.) anges följande om grundläggande förutsättningar för förvar:

Sannolikhetsförvar bör normalt kunna bestå fram till dess att det finns ett verkställbart beslut om utvisning, det vill säga när utvisningsbeslutet har fått laga kraft eller får verkställas ändå på grund av att utlännen har lämnat en nöjdförklaring (se avsnitt 13.8). Förutsättningarna för att hålla en utlänning i sannolikhetsförvar bör fortsatt kunna vara uppfyllda även

när Migrationsverket i ett beslut om utvisning har bedömt att det finns verkställighetshinder. Beroende på omständigheterna, till exempel till vilket land som utvisningen ska verkställas, kan förutsättningarna för verkställighet förändras om beslutet överklagas. När regeringen har beslutat om utvisning kan beslutet verkställas omedelbart, eftersom det inte går att överklaga beslutet om utvisning och det får därmed laga kraft direkt. Står det vid regeringens beslut klart att utvisningen inte kommer att kunna verkställas inom överskådlig tid, saknas därför förutsättningar för förvar. I ett sådant läge bör alltså utlänningen försättas på fri fot.

Om det finns ett beslut om utvisning som kan verkställas bör utlänningen fortsatt kunna tas i verkställighetsförvar om förvaret behövs för att förbereda eller genomföra verkställighet av beslutet. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den nya lagen. Det bör gälla även om utvisningsbeslutet har meddelats enligt äldre bestämmelser (se avsnitt 15.2). Det är alltså först när det finns ett lagakraftvunnet beslut om att utlänningen ska utvisas som det blir aktuellt med verkställighetsförvar. Om utlänningen sitter i sannolikhetsförvar när utvisningsbeslutet får laga kraft övergår därmed, efter ett beslut, förvaret till ett verkställighetsförvar, om det inte föreligger hinder mot verkställigheten (se avsnitt 8.6).

I äldre förarbeten har framhållits att ett frihetsberövande endast får vidtas som ett led i förfarandet för en utlännings avlägsnande ur landet. Frihetsberövanden är nämligen djupt ingripande i enskildas liv och bör därför inte få förekomma i andra situationer än där de är oundgängligen nödvändiga (bland annat proposition om ändring i utlänningslagen [1980:376], m.m., prop. 1981/82:146, s. 37 och artikel 5 i Europakonventionen, se avsnitt 4.3.1–4.3.3). Det bör självfallet fortsatt gälla även vid tillämpning av den nya lagen.

Att frihetsberöva någon eller på annat sätt begränsa hans eller hennes rörelsefrihet medför ett intrång i den enskildes fri- och rättigheter som skyddas i både regeringsformen och Europakonventionen. Europadomstolen har i sin praxis lyft fram behovet av tydliga och förutsägbara regler. Mot den bakgrunden anser regeringen att det inte är lämpligt att nu frångå en ordning där det under lång tid har funnits fasta tidsgränser för verkställighetsförvar. Enligt 10 kap. 4 § utlänningslagen, som är tillämplig genom en hänvisning i lagen om särskild utlänningskontroll, får en utlänning inte hållas i verkställighetsförvar längre än två månader. Om det finns synnerliga skäl kan tiden förlängas till totalt tre månader och i vissa fall får även den tiden förlängas till totalt tolv månader. Regeringen anser att det finns starka skäl för att förlänga tidsfristerna för verkställighetsförvar i den nya lagen. Med hänsyn till att de utläningar som kommer att utvisas utgör ett allvarligt hot mot säkerheten i det svenska samhället är det rimligt och proportionerligt att för den begränsade gruppen tillåta längre förvarstider än för utläningar som utvisas enligt utlänningslagen.

Med hänsyn till de svårigheter som kan uppstå vid verkställighet av ett beslut om utvisning enligt den nya lagen anser regeringen att det bör finnas en möjlighet att förlänga tiden för verkställighetsförvar med ytterligare två år, mot vad som gäller i dag. En maximal förvarstid om tre år bör enligt regeringen i flertalet av dessa utvisningsärenden vara förenlig med Europakonventionen, eftersom det är fråga om presumtiva terrorister eller utläningar som på annat sätt kan antas utgöra allvarliga säkerhetshot (jfr dock Europadomstolens

uttalande i dom den 24 september 1992 i Kolompar mot Belgien, 11613/85, om att ett frihetsberövande under två år och åtta månader ansågs vara en ovanligt lång tid). Även om längre tid än ett år i förvar endast bör aktualiseras i undantagsfall får den ändrade förvarstiden ändå anses som proportionerlig, menar regeringen. En grundläggande förutsättning för att fortsatt förvar ska kunna godtas är att arbetet med verkställigheten hela tiden drivs framåt och förvarsbesluten ska dessutom återkommande prövas på nytt. Om det har visat sig vara omöjligt att inom en treårsperiod verkställa utvisningsbeslutet, anför regeringen att sannolikheten för att det ska lyckas bör vara så liten att fortsatt frihetsberövande på den grunden inte är försvarligt ens i de fall där utlänningen utgör ett allvarligt hot mot den inre säkerheten.

Sammanfattningsvis innebär regeringens förslag när det gäller förvar att utgångspunkten är att förvar ska pågå under så kort tid som möjligt. En utlänning som har fyllt 18 år ska inte få hållas i verkställighetsförvar i längre tid än ett år. Tiden för verkställighetsförvar ska dock få förlängas med ytterligare två år, om det är sannolikt att verkställigheten kommer att ta längre tid på grund av bristande samarbete från utlänningen eller att det tar tid att skaffa nödvändiga handlingar. Även andra väsentliga skäl som hänför sig till verkställigheten ska få läggas till grund för en längre förvarstid. Vidare föreslås särskilda regler för förvar av barn, som innebär att en utlänning som inte har fyllt 18 år ska få tas i sannolikhetsförvar eller verkställighetsförvar endast om det finns en betydande risk för att utlänningen annars avviker, håller sig undan eller på annat sätt hindrar verkställigheten eller utövar brottslig verksamhet i Sverige. Den nuvarande tidsgränsen för förvar av barn, dvs. 72 timmar med möjlighet till förlängning i ytterligare 72 timmar, ska enligt regeringens förslag överföras till den nya lagen.

Dessutom föreslås att det bland de inledande allmänna bestämmelserna i den nya lagen ska finnas en generell regel om att det alltid ska göras en proportionalitetsbedömning när vissa åtgärder, vilket inkluderar förvar, ska vidtas med stöd av lagen.

Uppsikt

Regeringen föreslår att en utlänning ska, under de förutsättningar som gäller för förvar, i stället få ställas under uppsikt. Ett beslut om uppsikt ska innebära att en utlänning är förbjuden att lämna ett visst område (vistelseområdet), är skyldig att på vissa tider anmäla sig hos Polismyndigheten (anmälnings-skyldighet) eller är skyldig att lämna ifrån sig sitt pass eller annan identitetshandling till Polismyndigheten. Förbudet och skyldigheterna ska få förenas.

Uppsikt är ett alternativ till förvar men det finns inget som hindrar att ett beslut om förvar ersätts med ett beslut om uppsikt när den tillåtna förvarstiden har gått ut, så länge de materiella förutsättningarna för förvar är uppfyllda. Däremot kan ett beslut om förvar inte ersättas av uppsikt om förvarsbeslutet upphävs därför att det inte längre finns en rättslig grund för förvar.

Regeringen konstaterar att ett förbud för utlänningen att lämna ett visst område där han eller hon bor kan vara ett verkningsfullt sätt att kontrollera var utlänningen befinner sig, som är mindre ingripande än förvar men mer effektivt än en plikt för utlänningen att anmäla sig på en viss plats en viss tid. Regeringen föreslår därför att det ska anges i den nya lagen att ett beslut om uppsikt också kan innefatta ett förbud att lämna ett bestämt vistelseområde, vilket inte är möjligt enligt det befintliga regelverket.

Tvångsmedel

Tvångsmedel ska som huvudregel endast få användas om det finns ett beslut om utvisning enligt den nya lagen som inte kan verkställas på grund av ett beslut om inhibition eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Detsamma ska gälla för kontroll av sådana utläningar som har avvisats eller utvisats enligt 8 eller 8 a kap. utlänningslagen och på vilka den nya lagen hade kunnat tillämplas. Som exempel anges situationen då en utlänning har dömts för ett allvarligt våldsbrott och utvisats på grund av brottet men senare har visat sig utgöra ett allvarligt säkerhetshot.

Regeringen framhåller att tvångsmedlen ger sammantaget viktig information vid kontrollen av det begränsade antal utläningar som har utvisats med stöd av den nya lagen men där utvisningsbeslutet inte har kunnat verkställas. Säkerhetspolisens övervakning av dem underlättas avsevärt av möjligheten att få använda tvångsmedel. Mot den bakgrunden, och då regleringen bedöms som proportionerlig, anser regeringen att tvångsmedel bör få användas oavsett vilken utvisningsgrund som använts när beslutet inte kan verkställas på grund av inhibition eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Regeringen konstaterar att anmälningsskyldighet till Polismyndigheten är ett viktigt instrument för att kontrollera en utlänning enligt det regelverk som gäller nu. Regeringen föreslår därför att möjligheten att använda sig av anmälningsskyldighet ska behållas och överföras till den nya lagen. I enlighet med vad som har föreslagits för uppsikt anser regeringen att ett beslut om anmälningsskyldighet också ska kunna förenas med ett förbud om att en utlänning ska kunna förbjudas att lämna ett vistelseområde.

Regeringen bedömer att samma tvångsmedel som i dag, dvs. husrannsakan, kroppsvisitation, kroppsbesiktning, fotografering och att ta fingeravtryck, ska få användas enligt den nya lagen. För att få använda dessa tvångsmedel ska det krävas att tvångsmedlet är av betydelse för att klarlägga om

- utlänningen tillhör eller verkar för en organisation eller grupp som planlägger eller förbereder brott enligt den nya terroristbrottslagen, eller om det finns en risk för att utlänningen kan komma att engagera sig i en sådan organisation eller grupp
- det finns risk för att utlänningen själv planlägger eller förbereder sådana brott eller

- det finns risk för att utlänningen själv eller tillsammans med andra medverkar i eller på annat sätt främjar ett allvarligt brott som rör Sveriges säkerhet.

Regeringen anser att det inte har framkommit tillräckliga skäl för att Säkerhetspolisen även ska få göra husrannsakan i sådana utrymmen som utlänningen endast har indirekt tillgång till, vilket har framförts som önskemål av myndigheten i sitt remissvar. Regeringen konstaterar att detta skulle kunna drabba ett flertal personer som lagen inte tillämpas på och dessutom saknas det beredningsunderlag för en sådan ändring.

Regeringen föreslår att om elektronisk kommunikationsutrustning påträffas vid husrannsakan, kroppsvisitation eller kroppsbesiktning hos en utlänning ska den tillfälligt få omhändertas och undersökas. Om det krävs för vissa angivna ändamål ska innehållet också få kopieras. Mot bakgrund av att syftet med åtgärden framför allt är att kontrollera utlänningens kontakter och åtgärden innebär påtagliga begränsningar för utlänningen, anser regeringen att den tid som Säkerhetspolisen får förfoga över utrustningen ska vara kort. Regeringen konstaterar att i många fall kan troligen undersökningen göras snabbt på platsen för tvångsåtgärden. Regeringen föreslår att den elektroniska kommunikationsutrustningen ska lämnas tillbaka så snart det inte längre finns skäl för åtgärden, dock senast 24 timmar efter omhändertagandet. Eftersom det är fråga om ett nytt tvångsmedel anser regeringen att det inte finns tillräckliga skäl att för närvarande utsträcka tiden till 96 timmar i enlighet med förslaget i Säkerhetspolisens remissvar.

Vidare ska hemlig avlyssning och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, om det finns särskilda skäl, få användas om det är av betydelse för att klarlägga om någon av de situationer som redogjorts för i punktlistan ovan föreligger. Regeringen framhåller att det är viktigt att Säkerhetspolisen så snabbt som möjligt kan lokalisera en utlänning som inte har fullgjort anmälningsskyldighet. Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ska därför enligt regeringens förslag också få användas för att lokalisera en utlänning som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet. I det innefattas även att utlänningen utan tillstånd har lämnat det vistelseområde som anmälningsskyldigheten kan innebära. Både historiska uppgifter och lokalisering i realtid bör få användas för det nu angivna ändamålet. Regeringen konstaterar att historiska uppgifter kan vara viktiga för att få fram var utlänningen brukar befinna sig och för att kartlägga utlänningens rörelsemönster.

I bilaga 1 till propositionen (s. 318) ges följande sammanfattning av betänkandet Ett effektivare regelverk för utlänningsärenden med säkerhetsaspekter (SOU 2020:16) när det gäller frågan om elektronisk övervakning:

Elektronisk övervakning bör inte införas

Utredningen har noga övervägt frågan om elektronisk övervakning av utlännningar bör införas, mot bakgrund av de erfarenheter som finns av sådan övervakning och de fördelar sådan övervakning skulle kunna ge. Ett

system med elektronisk övervakning bör enligt utredningens mening inte införas för att kontrollera utlännningar som har utvisats på grund av att de utgör ett allvarligt säkerhetshot, men som trots det blir kvar i Sverige.

Skälen mot att införa ett sådant system är starka. De är av såväl juridisk som teknisk och praktisk natur. Elektronisk övervakning kan bara ge information om var utläningen befinner sig, inte vad han eller hon planerar att göra. Det finns flera utländska exempel där fotboja inte har hindrat personer från att begå terroristattentat. Lokaliseringsuppgifter kan dessutom redan i dag fås genom hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Förslagen om utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel ger Säkerhetspolisen mer effektiva verktyg för att förebygga och förhindra brott än vad elektronisk övervakning kan ge. Kontrollen över de aktuella utläningarna förstärks också genom förslaget att anmälnings-skyldighet ska kunna förenas med ett förbud för utläningen att lämna det normala vistelseområdet. Elektronisk övervakning kan dessutom förväntas bli mycket kostnadskrävande.

Utredningens slutsats är att den begränsade nytta som elektronisk övervakning skulle kunna ge inte väger upp de övriga nackdelar och det betydande integritetsintrång som det skulle innebära för utläningen att ständigt vara övervakad elektroniskt. Utredningen redovisar dock en skiss på hur sådan övervakning skulle kunna utformas.

Instansordning

Regeringens förslag innebär att Säkerhetspolisen får ansöka om utvisning och en sådan ansökan ska lämnas in till Migrationsverket, som meddelar beslut om utvisning. Denna ordning gällde även enligt lagen om särskild utlänningskontroll. I den nya lagen anges att om Polismyndigheten eller Migrationsverket har anledning att anta att förutsättningarna för ett beslut om utvisning är uppfyllda, ska myndigheterna skyndsamt anmäla det till Säkerhetspolisen.

Enligt regeringen har det inte framkommit skäl att ändra den nuvarande ordningen för hur ett överklagande av Migrationsverkets beslut om utvisning, inhibition och användning av tvångsmedel ska hanteras. Ett sådant beslut ska även fortsättningsvis överklagas till regeringen. Om ett sådant beslut överklagas, ska myndigheten lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen. Domstolen ska hålla muntlig förhandling och sedan med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen. Om domstolen anger i yttrandet att det finns hinder mot verkställighet, ska regeringen inte få avvika från den bedömningen.

Straffansvar

Regeringen föreslår att samma gärningar som är kriminaliserade i dag ska vara det enligt den nya lagen och att det dessutom ska vara kriminaliserat att bryta mot förbud att lämna vistelseområdet.

Regeringen föreslår att straffskalorna för brott enligt den nya lagen bör förändras. För en utläning vars beslut om utvisning har verkställts och som uppehåller sig i Sverige trots återreseförbud, ska straffet vara fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, böter. Detsamma gäller för en utläning som

bryter mot en anmälningsskyldighet eller förbud att lämna ett vistelseområde. Straffet för den som hjälper en utvisad utlänning som har ett gällande återreseförbud att komma in i Sverige ska vara fängelse i högst två år. Straffmaximum enligt motsvarande bestämmelser i lagen om särskild utlänningskontroll är fängelse i högst ett år. Vidare föreslår regeringen att straffet för den som hindrar eller försöker hindra verkställighet av ett beslut om utvisning ska vara fängelse i högst ett år, vilket i förhållande till det befintliga regelverket innebär att böter inte längre kommer att ingå i straffskalan.

Konsekvenser för kommuner

Frågor som direkt berör kommuner behandlas inte i propositionen. Regeringen bedömer att förslagen inte leder till några konsekvenser för kommuner, men konstaterar att Sveriges Kommuner och Regioner i sitt remissvar har bedömt att kostnaderna för kommuner kommer att öka. Regeringen anför att det stämmer att kommuner enligt socialtjänstlagen (2001:453) har ansvar för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver, ytterst – åtminstone när det gäller de aktuella individerna – i form av nödbistånd. Kommunernas ansvar är dock inte en följd av förslagen och kan enligt regeringen därmed inte hanteras inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att den nya lagen och övriga författningsändringar ska träda i kraft den 1 juli 2022. Vid samma tidpunkt ska lagen om särskild utlänningskontroll upphöra att gälla. Vidare föreslår regeringen särskilda övergångsbestämmelser.

Motionerna

Avslag på propositionen

I kommittémotion 2021/22:4444 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 2 begärs att riksdagen ska avslå propositionen.

Beslut om utvisning

I kommittémotion 2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås att bestämmelsen som reglerar förutsättningar för att besluta om utvisning ska göras tvingande. Motionärerna menar att det ska anges i bestämmelsen att utläningen *ska* utvisas i stället för att utläningen *får* utvisas, när de angivna förutsättningarna är uppfyllda. I samma motion yrkande 3 anför motionärerna att samtliga beslut om utvisning i kvalificerade säkerhetsärenden bör förenas med ett återreseförbud utan tidsbegränsning, dvs. på livstid. Ett liknande förslag finns i motion 2021/22:991 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1.

I kommittémotion 2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att det finns skäl att överväga om regeringens möjlighet att ge särskilt tillstånd till ett kort besök för en utlänning som har meddelats ett återreseförbud bör tas bort.

Förvar

I kommittémotion 2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 5 föreslås att bestämmelsen som reglerar förutsättningar för att ta en utlänning i förvar ska göras tvingande. Motionärerna menar att det ska anges i bestämmelsen att utlänningen *ska* tas i förvar i stället för att utlänningen *får* tas i förvar, när de angivna förutsättningarna är uppfyllda. I samma motion yrkande 6 föreslås att kravet på synnerliga skäl för att få hålla en utlänning som inte har fyllt 18 år i förvar längre tid än 72 timmar ska tas bort.

I kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 80 anförs att förvarsbestämmelserna bör utformas så att de möjliggör frihetsberövande i linje med europeiska riktlinjer.

I kommittémotion 2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 efterfrågas utökade förvarstider. Enligt motionärerna bör regleringen utformas med utgångspunkten att förvaret kan pågå så länge det finns skäl för förvaret. I motion 2021/22:3280 av Borian Åberg (M) yrkande 1 anförs att personer som bedöms vara säkerhetshot ska kunna hållas i förvar utan tidsbegränsning i avvaktan på att utvisningen kan verkställas.

I kommittémotion 2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 föreslås att brott mot anmälningsskyldigheten ska kunna utgöra en självständig grund för att ta en person i förvar med stöd av den nya lagen. Liknande förslag finns i kommittémotionerna 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 81 och 2021/22:3783 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13.

Tvångsmedel

I kommittémotion 2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 anförs att husrannsakan bör få genomföras på fler platser än hos utlänningen. Motionärerna pekar på att personer som är föremål för åtgärder enligt lagen sällan har ett stadigvarande boende och att det är vanligt att de har sina tillhörigheter utspridda på flera platser.

I kommittémotion 2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 anförs att tidsfristen för omhändertagande av kommunikationsutrustning bör förlängas till 96 timmar för att möjliggöra transport och genomgång av utrustningen. I samma motion yrkande 4 föreslår motionärerna att elektronisk övervakning bör införas som ett tvångsmedel när det gäller personer som har utvisats med stöd av lagen men där utvisningen inte kan verkställas.

Straffansvar

I kommittémotion 2021/22:4449 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om skärpta straffskalor för brottsbestämmelser i den nya

lagen. Motionärerna pekar på att minimistrafvet bör höjas för flera typer av överträdelse och att maximistrafvet bör höjas för de allvarligaste fallen, som t.ex. kan bestå av att en gärningsman organiserar ett återvändande till Sverige för flera personer som har utvisats med stöd av lagen. Förslag om skärpta straff finns också i kommittémotion 2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9 och i motion 2021/22:3280 av Boriana Åberg (M) yrkande 2.

I kommittémotion 2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 anføres att straffet bör höjas för den som hjälper en utvisad utlänning att återvända till Sverige.

Instansordning

I kommittémotion 2021/22:4444 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1 föreslås att regeringen bör ge en utredare i uppdrag att se över möjligheten att överföra beslutanderätten om utvisning i samtliga säkerhetsärenden till en allmän förvaltningsdomstol.

I kommittémotion 2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås att instansordningen för beslut om utvisning bör ändras. Motionärerna anser att Migrationsverket ska ges rätt att yttra sig och att Säkerhetspolisen ska meddela beslut om utvisning, som sedan ska kunna överklagas till migrationsdomstolarna. I kommittémotion 2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4 anføres att regeringen inte bör vara strikt bunden av Migrationsöverdomstolens bedömning att det föreligger hinder mot verkställighet.

Ny utredning

I kommittémotion 2021/22:4449 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 efterfrågas att regeringen, i enlighet med riksdagens tidigare tillkännagivanden, ska tillsätta en ny utredning om ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna skydda sig mot personer som anses utgöra säkerhetsshot. Motionärerna menar att i detta arbete bör även frågan om ett bredare tillämpningsområde för lagstiftningen om kvalificerade säkerhetsärenden övervägas. Liknande förslag finns i kommittémotionerna 2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8, 2021/22:3783 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12, 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 76, 2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och 2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2.

Diplomatiska garantier

I kommittémotion 2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 anføres att hinder mot att verkställa utvisningar kan undanröjas genom s.k. diplomatiska garantier. Motionärerna framhåller att diplomatiska garantier kan ingås i varje enskilt fall eller genom generella avtal, vilket bl.a. görs i Storbritannien. Liknande förslag finns i kommittémotionerna 2021/22:2530 av

Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 7, 2021/22:3789 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5 och 2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2.

Registrering av biometriska personuppgifter

I kommittémotion 2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 10 anförs att personer som utvisas enligt lagen ska lämna fingeravtryck, fotografi och dna och att dessa uppgifter ska registreras i en databas. Alla personer som ansöker om bl.a. asyl, uppehållstillstånd eller medborgarskap i Sverige ska kontrolleras mot uppgifterna i denna databas för att förhindra att personer som tidigare utvisats med stöd av lagen återvänder hit genom att använda falska identiteter.

Begränsning av ekonomiska rättigheter

I kommittémotion 2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 anförs att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att begränsa de ekonomiska rättigheterna för personer vars utvisningsbeslut har inhiberats.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med att utskottet behandlade regeringens skrivelse 2017 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll (skr. 2017/18:57, bet. 2017/18:JuU11) föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att se över lagen om särskild utlänningskontroll i syfte att den på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt ska kunna tillämpas i fler fall än vad som sker i dag. I samma betänkande avstyrkte utskottet motionsyrkanden om att på olika sätt skärpa lagen om särskild utlänningskontroll. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:161). Tillkännagivandet ansågs slutbehandlat genom att regeringen i augusti 2018 beslutade om kommittédirektiv om ett effektivare regelverk för utlänningsärenden med säkerhetsaspekter (dir. 2018:89).

Vid behandlingen av motsvarande skrivelse våren 2020 (skr. 2019/20:62, bet. 2019/20:JuU16) föreslog utskottet ett tillkännagivande om att regeringen borde tillsätta en ny utredning som skulle se över vilka ytterligare åtgärder som behövde vidtas för att samhället skulle kunna skydda sig mot personer som ansågs utgöra ett säkerhetshot. Utskottet ansåg att kommittédirektiven till den nyss avslutade Utredningen om utlänningsärenden med säkerhetsaspekter var alltför snäva och att vissa frågor som skapat påtagliga problem därför inte uppmärksammades tillräckligt av utredningen. Utskottet anförde vidare följande:

Utskottets utgångspunkt är att utländska medborgare som utgör hot mot Sveriges säkerhet ska lämna landet. Om det av någon anledning inte är möjligt bör dessa personer hållas i förvar eller övervakas på ett betryggande sätt. Regeringen bör därför skyndsamt tillsätta en ny utredning som ska se över vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna skydda sig mot personer som anses utgöra ett

säkerhetshot. Den nya utredningen bör därvid bl.a. utreda förutsättningarna att öka möjligheten att hålla personer som bedöms utgöra ett säkerhetshot i förvar med iakttagande av rättsstatliga principer och proportionalitet inom ramen för de internationella konventioner som gäller, samt förstärka möjligheterna till övervakning, i de fall utvisning inte kan verkställas. Man bör även analysera vilken ordning som bör gälla för att utan onödiga dröjsmål kunna ompröva frågan om verkställighetshinder när nya uppgifter framkommer om situationen i hemlandet. Vidare bör möjligheterna förbättras när det gäller att skydda samhället mot de personer som konstaterats utgöra ett säkerhetshot. Det är också nödvändigt att påföljderna skärps för överträdelse av beslutad anmälningsplikt och andra begränsningar i sådana situationer.

I samma betänkande avstyrkte utskottet ett stort antal motionsyrkanden som i allt väsentligt är likalydande med yrkanden som nu behandlas i detta betänkande. Förslagen handlade bl.a. om att bestämmelser om utvisning och förvar ska vara tvingande, att samtliga återreseförbud ska gälla utan tidsbegränsning, om tillstånd till korta besök, särskilda förvarsregler för barn, elektronisk övervakning genom fotboja, registrering av biometriska personuppgifter och om att instansordningen för beslut ska ändras genom att beslutanderätt överförs till Säkerhetspolisen eller till allmän förvaltningsdomstol. När det gällde två motionsyrkanden om diplomatiska garantier konstaterade utskottet att regeringen arbetar effektivt med att undanröja hinder mot verkställighet och att frågan om diplomatiska garantier även tas upp av Utredningen om utlänningsärenden med säkerhetsaspekter i samband med frågan om förvar (SOU 2020:16 s. 304). Mot denna bakgrund saknades det enligt utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ i frågan och motionsyrkandena avstyrktes därmed. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:255).

I samband med behandlingen av motsvarande skrivelse våren 2021 (skr. 2020/21:63, bet. 2020/21:JuU19) behandlade utskottet flera motionsyrkanden liknande de som nu behandlas i detta betänkande. När det gällde tillsättandet av en ny utredning stod utskottet fast vid sina bedömningar från det föregående året och konstaterade att någon utredning ännu inte var tillsatt. Eftersom det var angeläget att en sådan utredning kom till stånd så snart som möjligt fanns det enligt utskottet anledning för riksdagen att göra ett nytt tillkännagivande till regeringen om att en sådan utredning bör tillsättas inom tre månader, dvs. före sommaren. När det gällde frågan om diplomatiska garantier uttalade utskottet att det utgick från att regeringen arbetar aktivt med sådana frågor. Vidare noterade utskottet att den nya lagen borde leda till ett mer effektivt regelverk. Utskottet ansåg att det därför saknades skäl för riksdagen att ta initiativ i frågan och avstyrkte motionsyrkandena. Utskottet avstyrkte även motionsyrkanden om förvar och om att ta initiativ till en ny och skärpt lagstiftning med utgångspunkt i utredningens förslag. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:220).

Utskottet har återkommande behandlat förslag om lagen om särskild utlänningskontroll i utskottets motionsbetänkande om terrorism, senast våren 2021 (bet. 2020/21:JuU29 s. 34 f.). I det betänkandet behandlades flera

motionsyrkanden liknande de förslag som nu behandlas i detta betänkande. Utskottet uttalade då att det inte fanns anledning att ta initiativ till ändringar i den befintliga lagen om särskild utlänningskontroll för att möjliggöra frihetsberövanden i linje med europeiska riktlinjer, om att brott mot anmälningsplikten ska utgöra en självständig grund för förvar, skärpta straff eller en bredare tillämpning av lagen. Utskottet ville inte heller föregripa den beredning som pågick när det gällde förslag till ett nytt regelverk för utlännningar med säkerhetsaspekter och vidhöll sin tidigare inställning när det gällde diplomatiska garantier. Utskottet avstyrkte motionsyrkanden i enlighet med detta. I samma betänkande föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen om hanteringen av situationer där verkställighetshinder föreligger. Mot förslaget reserverade sig ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Reservanterna noterade de två tidigare tillkännagivandena på området, anförde att de förutsätter att regeringen beaktar de tillkännagivanden som riksdagen lämnar och såg mot denna bakgrund inte skäl att då ställa sig bakom förslag om ett nytt tillkännagivande. Riksdagen biföll reservationen och följde i övrigt utskottets förslag (rskr. 2020/21:363).

I samband med behandlingen av 2021 års skrivelse (bet. 2021/22:JuU13) föreslog utskottet i februari i år att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen senast den 31 mars 2022 ska tillsätta den utredning som enligt de två tidigare tillkännagivandena ska se över vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna skydda sig mot personer som anses utgöra ett säkerhetshot. Utskottet uttalade att det var anmärkningsvärt att någon sådan utredning inte var tillsatt, trots att det senaste tillkännagivandet tydligt angav att en majoritet i riksdagen ansåg att detta skulle göras före sommaren 2021. I samma betänkande avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om diplomatiska garantier och hänvisade till sin tidigare uppfattning att utskottet utgår från att regeringen arbetar aktivt med sådana frågor och att den nya lagen bör leda till ett mer effektivt regelverk för hantering av kvalificerade säkerhetsärenden. Den 23 februari 2022 beslutade riksdagen att följa utskottets förslag (rskr. 2021/22:165).

Regeringens redovisning av tillkännagivanden

Regeringen hänvisar till att det i propositionen föreslås ett flertal åtgärder som innebär att samhället ska kunna skydda sig mot personer som anses utgöra kvalificerade säkerhetshot, såsom att kraven för att utvisa personer enligt den nya lagen sänks. I propositionen föreslås också bl.a. att förutsättningarna för att få ta en utlännings i förvar enligt den nya lagen förtydligas. Det föreslås även utökade möjligheter att använda tvångsmedel för att få större kontroll över dessa personer och skärpta straff för överträdelse av beslutad anmälningskyldighet.

Mot denna bakgrund bedömer regeringen att tillkännagivandena från 2020 och 2021 (bet. 2019/20:JuU16, rskr. 2019/20:255 och bet. 2020/21:JuU19,

rskr. 2020/21:220) delvis tillgodoses genom förslagen i propositionen. Regeringen anger att tillkännagivandena inte är slutbehandlade.

2022 års tillkännagivande (bet. 2021/22:JuU23, rskr. 2021/22:165) behandlas inte i propositionen. I sammanhanget kan det noteras att riksdagen beslutade om detta tillkännagivande endast en dag innan regeringen beslutade om att överlämna propositionen till riksdagen, vilket skedde den 24 februari 2022.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att det finns ett stort behov av att förenkla och förtydliga bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll. Utskottet ser därför positivt på att regeringen nu återkommer till riksdagen med ett förslag till en ny lag med en helt ny struktur och till viss del ett nytt sakligt innehåll i syfte att åstadkomma en mer ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering av kvalificerade säkerhetsärenden. Utskottet anser att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformat och att det bör antas. Därmed tillstyrker utskottet proposition 2021/21:131 punkt 1–7 och 9–12 samt avstyrker motion 2021/22:4444 (V) yrkande 2. Av lagtekniska skäl avstyrker utskottet proposition 2021/22:131 punkt 8 eftersom den föreslagna ändringen i 44 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen redan har antagits av riksdagen genom beslut den 18 maj 2022 i ett annat ärende (2021/22:TU17, rskr. 2021/22:302).

Socialförsäkringsutskottet har i betänkande 2021/22:SfU22 i sak ställt sig bakom den lag om ändring i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningslag som föreslås i proposition 2021/21:134, men av samordningsskäl överlåtit behandlingen av den författningstekniska regleringen till justitiutskottet i det nu aktuella betänkandet. Utskottet tillstyrker därför även proposition 2021/22:134 punkt 4.2.

Enligt utskottet har det inte framkommit något som ger anledning för riksdagen att ta initiativ till att göra bestämmelsen om utvisning tvingande. Utskottet finner inte heller skäl att ta bort möjligheten att meddela tidsbegränsade beslut om återreseförbud eller möjligheten för regeringen att meddela särskilt tillstånd till kort besök. Utskottet noterar därvid att ingen förändring i sak har gjorts i den nya lagen när det gäller regleringen av dessa frågor. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2021/22:991 (SD) yrkande 1 och 2021/22:2530 (SD) yrkandena 1, 3 och 4.

Utskottet ser inte heller anledning att förändra ordalydelsen av bestämmelsen om förutsättningar för förvar på så sätt att det ska anges i bestämmelsen att utlännen ska tas i förvar. När det gäller frågan om förvarstidens längd konstaterar utskottet att den nya lagen innebär att den sammanlagda tiden för förvar uppgår till maximalt tre år, vilket är en ökning med två år i jämförelse med vad som gäller enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att fasta tidsgränser för förvar bör anges i lagen och att utformningen av de

bestämmelser som nu föreslagits är förenlig med mänskliga rättigheter och Europadomstolens praxis. Utskottet finner inte heller skäl att förändra regelverket om förvar av personer som inte fyllt 18 år. Utskottet anser att förslaget i motion 2021/22:3579 (C) yrkande 80 får anses tillgodosett genom regeringens lagförslag och avstyrker motionsyrkandet. Vidare avstyrker utskottet motionerna 2021/22:2530 (SD) yrkandena 5 och 6, 2021/22:3280 (M) yrkande 1 och 2021/22:4452 (SD) yrkande 3.

Som utskottet konstaterat ovan ger den nya lagen möjligheter att hålla en utlänning i förvar under betydligt längre tid än vad det befintliga regelverket gör. Utskottet konstaterar att en situation då verkställighetshinder föreligger, vilket ofta innebär att den maximala förvarstiden dessförinnan har uppnåtts, vanligtvis leder till att utlänningens utvisningsbeslut inhiberas eller att utlänningen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Detta innebär att utlänningen försätts på fri fot och att tvångsmedel kan användas mot utlänningen, t.ex. i form av beslut om anmälningsskyldighet. Utskottet ser positivt på att ett beslut om anmälningsskyldighet enligt den nya lagen även kan innebära ett förbud mot att lämna ett vistelseområde. Enligt utskottets uppfattning är det av stor vikt att den som omfattas av ett beslut om anmälningsskyldighet också följer detta. Mot denna bakgrund är det inte tillräckligt ingripande att den som bryter mot anmälningsskyldigheten riskerar att dömas för brott. Utskottet anser därför att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att brott mot anmälningsskyldigheten utgör en självständig grund för att ta en person i förvar med stöd av den nya lagen. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:3579 (C) yrkande 81, 2021/22:3783 (M) yrkande 13 och 2021/22:4457 (M) yrkande 1.

När det gäller tvångsmedel noterar utskottet att Säkerhetspolisen har framfört önskemål om möjlighet att kunna vidta husrannsakan på fler platser och omhändertar elektronisk kommunikationsutrustning under längre tid. Utskottet delar uppfattningen att personer som är föremål för åtgärder enligt lagen har sällan ett stadigvarande boende och det är vanligt att de har sina tillhörigheter utspridda på flera platser. Mot den bakgrunden anser utskottet att husrannsakan bör få genomföras på fler platser än hos utlänningen. Vidare menar utskottet att tidsfristen för omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning i den nya lagen är för kort och bör förlängas till 96 timmar i enlighet med Säkerhetspolisens förslag för att möjliggöra transport och genomgång av utrustningen. När det gäller personer som har utvisats med stöd av lagen men där utvisningen inte kan verkställas är utskottets utgångspunkt att rättsväsendets myndigheter behöver ha tillgång till fler verktyg för att kontrollera dessa personer, eftersom de utgör allvarliga säkerhetshot och befinner sig på fri fot i samhället. Därför menar utskottet att elektronisk övervakning också bör införas som tvångsmedel enligt den nya lagen. Vad utskottet nu har anfört om tvångsmedel bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:4457 (M) yrkande 4 samt 2021/22:4462 (KD) yrkande 2 och 4.

Utskottet ser positivt på att regeringens förslag innebär en förändring och differentiering av straffskalorna för brott enligt den nya lagen i skärpande riktning samt en utvidgning av det kriminaliserade området när det gäller förbud mot att lämna vistelseområde. Enligt utskottets uppfattning är det nödvändigt med en vid straffskala för brotten eftersom det kan röra sig om gärningar av olika slag som skiljer sig mycket när det gäller allvarlighet. Det kan t.ex. röra sig om att en person fullgör sin anmälningsskyldighet vid fel klockslag eller att en person mot betalning organiserar ett återvändande av flera individer som utvisats med lagen i syfte att dessa personer ska begå terroristbrott i Sverige. Utskottet noterar att frågan om ytterligare straffskärpningar för den som hjälper en utlänning att återvända till Sverige är uppmärksammas och att det i propositionen anges att frågan vid behov ska ses över i ett annat sammanhang. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att nu ta initiativ med anledning av förslag om straffskärpningar. Motionerna 2021/22:2530 (SD) yrkande 9, 2021/22:3280 (M) yrkande 2, 2021/22:4449 (L) yrkande 2 och 2021/22:4462 (KD) yrkande 1 avstyrks.

Enligt utskottet har det inte framkommit något som ger anledning för riksdagen att ta initiativ till att förändra instansordningen för beslut enligt den nya lagen. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:2530 (SD) yrkande 2, 2021/22:4444 (V) yrkande 1 och 2021/22:4452 (SD) yrkande 4.

På utskottets förslag har riksdagen riktat tre tillkännagivanden till regeringen om att tillsätta en utredning som ska se över vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna skydda sig mot personer som anses utgöra säkerhetshot. Utskottet anser att det är anmärkningsvärt att någon sådan utredning ännu inte är tillsatt och vill understryka vikten av att detta sker utan ytterligare dröjsmål. I detta arbete bör även frågan om ett bredare tillämpningsområde för lagstiftningen om kvalificerade säkerhetsärenden övervägas. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:2530 (SD) yrkande 8, 2021/22:3783 (M) yrkande 12, 2021/22:3974 (L) yrkande 76, 2021/22:4449 (L) yrkande 1, 2021/22:4452 (SD) yrkande 1 och 2021/22:4457 (M) yrkande 2.

Utskottets utgångspunkt är att utländska medborgare som utgör ett hot mot Sveriges säkerhet ska lämna landet och för att så ska ske krävs fler åtgärder än de som nu har lagts fram genom förslagen i propositionen. Hinder mot att verkställa utvisningar bör enligt utskottets uppfattning kunna undanröjas genom diplomatiska garantier i större utsträckning än vad som sker i dag. Utskottet noterar att andra länder, bl.a. Storbritannien, tillämpar en ordning som innebär att generella avtal med diplomatiska garantier ingås med andra länder dit personer kan utvisas. Enligt utskottets uppfattning bör en sådan ordning även införas i Sverige. Dessutom menar utskottet att det finns anledning att se över frågan om utlänningar ska kunna hållas i förvar under längre tid än vad den nya lagen medger i väntan på diplomatiska garantier. Vad utskottet nu har anfört om diplomatiska garantier bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna

2021/22:2530 (SD) yrkande 7, 2021/22:3789 (M) yrkande 5, 2021/22:4452 (SD) yrkande 2 och 2021/22:4462 (KD) yrkande 3.

Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att förhindra att personer som tidigare har utvisats med stöd av den nya lagen återvänder till Sverige genom att använda falska identiteter. Utskottet anser därför att personer som har utvisats enligt lagen ska lämna fingeravtryck, fotografi och dna och att dessa biometriska personuppgifter ska registreras i en databas. Vidare anser utskottet att alla personer som ansöker om bl.a. asyl, uppehållstillstånd eller medborgarskap i Sverige ska kontrolleras mot uppgifterna i denna databas. Vad utskottet nu har anfört om registrering av biometriska personuppgifter bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motion 2021/22:2530 (SD) yrkande 10.

Utskottet ser allvarligt på de uppgifter som har framförts i Migrationsverkets remissvar om att personer vars utvisningsbeslut har inhiherats i vissa fall kan få bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande om de är asylsökande eller få rätt till bosättningsbaserade förmåner om de är folkbokförda. Eftersom dessa personer utgör allvarliga säkerhetshot och har utvisats från Sverige är utskottets utgångspunkt att dessa personer endast ska ha rätt till mycket begränsade ekonomiska förmåner. Enligt utskottet bör regeringen vidta åtgärder för att säkerställa detta. Vad utskottet nu har anfört om begränsning av ekonomiska rättigheter bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motion 2021/22:4457 (M) yrkande 3.

Avslutningsvis har utskottet ingenting att invända mot regeringens redovisning av tillkännagivandena.

Reservationer

1. Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden, punkt 1 (V)

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:4444 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 2 och avslår propositionerna 2021/22:131 punkterna 1–12 och 2021/22:134 punkt 4.2.

Ställningstagande

Redan det befintliga regelverket innebär bristande rättssäkerhet för den enskilde, vilket tydligt visas genom att inte en enda utvisningshotad person har vunnit en process enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Jag motsätter mig därför starkt att den nu föreslagna lagstiftningen innebär att tillämpningsområdet breddas och att möjligheten att använda tvångsmedel utökas. Jag instämmer i den kritik som har framförts av flera remissinstanser om att den generella hänvisningen till den nya terroristbrottslagen innebär att det finns en stor risk för att tillämpningen av den nya lagen om särskild kontroll av vissa utlännings blir oförutsägbar och godtycklig. Utformningen av bestämmelserna om tvångsmedel öppnar upp för långtgående möjligheter att använda överskottsinformation, vilket innebär integritetskränkningar som enligt min mening inte kan tolereras. Sammantaget anser jag att regeringens förslag är behäftat med sådana allvarliga brister utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv och med beaktande av mänskliga rättigheter i övrigt att riksdagen bör avslå regeringens förslag.

2. Beslut om utvisning, punkt 2 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 1, 3 och 4 samt bifaller delvis motion

2021/22:991 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi välkomnar den nya lagen men anser att det finns anledning att göra vissa ändringar i bestämmelserna om beslut om utvisning i skärpande riktning. Enligt vår uppfattning bör bestämmelsen i 2 kap. 1 § som reglerar förutsättningarna för utvisning göras tvingande, genom att det uttryckligen anges att utlänningen ska utvisas, i stället för att utlänningen får utvisas. Vidare anser vi att samtliga beslut om utvisning enligt den nya lagen bör förenas med ett återreseförbud utan tidsbegränsning, dvs. på livstid. Dessutom menar vi att det finns skäl att överväga om regeringens möjlighet att ge särskilt tillstånd till ett kort besök för en utlänning som har meddelats ett återreseförbud ska tas bort. Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det anförda.

3. Förvarstidens längd, punkt 3 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6 samt

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,

bifaller delvis motion

2021/22:3280 av Boriana Åberg (M) yrkande 1 och

avslår motion

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 80.

Ställningstagande

Vi ser positivt på att den nya lagen innebär ökade möjligheter att ta en utlänning i förvar men anser också att det behövs ändringar av den nya lagen för att den ska vara ändamålsenlig. Vi anser att utformningen av bestämmelsen om förvar ska ändras så att det framgår att utgångspunkten för förvarstidens längd är att förvaret ska pågå så länge det finns skäl för förvaret, dvs. utan tidsbegränsning. Vi vill också att kravet på synnerliga skäl för att få hålla en

utlänning som inte har fyllt 18 år i förvar längre än 72 timmar ska tas bort. Dessutom menar vi att bestämmelsen om förvar ska göras tvingande genom att det uttryckligen anges i bestämmelsen att utlänningen ska tas i förvar om förutsättningarna som anges i bestämmelsen är uppfyllda. Vi föreslår att regeringen ska vidta åtgärder för att tillgodose detta.

4. Ny förvarsgrund, punkt 4 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Anna Wallentheim (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 81,

2021/22:3783 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13 och

2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Utgångspunkten för frihetsberövande i form av förvar enligt äldre förarbeten är att förvar får vidtas endast som ett led i förfarandet för en utlännings avlägsnande ur landet. Vi noterar att den nya lagen innebär möjligheter att hålla en utlänning i förvar i tre gånger så lång tid som det befintliga regelverket gör. Vi delar regeringens uppfattning att om det har visat sig vara omöjligt att inom tre årsperiod verkställa utvisningsbeslutet, bör sannolikheten för att det ska lyckas vara så liten att fortsatt frihetsberövande i form av verkställighetsförvar inte är försvarligt ens i de fall där utlänningen utgör ett allvarligt hot mot den inre säkerheten.

Vi anser att brott mot anmälningsskyldigheten ska beivras genom lagföring av brottet, som enligt den nya lagen kan ge fängelse i högst två år, och inte genom att utlänningen tas i förvar enligt en ny särskild grund för förvar. Vi menar också att endast detta synsätt är förenligt med artikel 5 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Mot denna bakgrund anser vi att det inte finns skäl för riksdagen att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande om ny förvarsgrund som motionärerna efterfrågar.

5. Tvångsmedel, punkt 5 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 och

2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

Den nya lagen innebär ökade möjligheter att använda tvångsmedel jämfört med det befintliga regelverket. Vi delar regeringens bedömning att bestämmelsen om husrannsakan inte bör utvidgas till att kunna omfatta fler platser eftersom detta innebär en stor risk för att personer som inte omfattas av lagens tillämpningsområde kan bli utsatta för det integritetsintrång som en husrannsakan innebär. Detta kan enligt vår uppfattning inte tolereras.

När det gäller frågan om omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning, som är ett nytt tvångsmedel, anser vi att tidsgränsen för återlämnande av utrustningen i den nya lagen – 24 timmar – är väl avvägd. Även om vi har viss förståelse för de synpunkter som Säkerhetspolisen har lämnat i sitt remissvar menar vi att bestämmelsen i vart fall bör tillämpas i praktiken och utvärderas innan en lagändring görs i syfte att förlänga tidsgränsen.

När det gäller frågan om elektronisk övervakning delar vi Utredningen om utlänningsärenden med säkerhetsaspekters uppfattning att det finns starka skäl av såväl praktisk som teknisk natur som talar mot att införa detta som tvångsmedel enligt den nya lagen.

6. Straffansvar, punkt 6 (M, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Juno Blom (L) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4449 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 och

2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och bifaller delvis motionerna
2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9 och
2021/22:3280 av Boriana Åberg (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Även om det är bra att straffskalan för brott mot anmälningsskyldigheten är högre i den nya lagen jämfört med i lagen om särskild utlänningskontroll anser vi att ytterligare skärpningar behövs. Dessutom ifrågasätter vi om dessa förändringar kommer att få tillräckligt genomslag i praktiken med tanke på att straffminimum för samtliga typer av brott enligt normalgraden börjar vid fängelseminimum, dvs. 14 dagars fängelse. Att hjälpa en person som bedömt vara ett säkerhetshot mot Sverige är ett allvarligt brott, vilket bör framgå i straffskalan för brottet. Vi anser därför att straffen ska skärpas, samtidigt som brott som sker i organiserad form eller mot betalning alltid ska anses som grova. Regeringen bör återkomma med förslag som tillgodoser detta.

7. Straffansvar, punkt 6 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9 och bifaller delvis motionerna
2021/22:3280 av Boriana Åberg (M) yrkande 2,
2021/22:4449 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 och
2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Även om det är bra att straffskalan för brott mot anmälningsskyldigheten är högre i den nya lagen jämfört med i lagen om särskild utlänningskontroll anser vi att ytterligare skärpningar behövs. Enligt vår uppfattning bör minimistraffet för brott enligt 8 kap. vara ett år och maximistraffet vara tre år. Dessutom menar vi att bestämmelsen i 8 kap. 1 § i den nya lagen om att straff inte ska dömas ut om personen har flytt till Sverige för att undgå förföljelse ska tas bort. Vi ser inget behov av en sådan undantagsbestämmelse eftersom personer som befinner sig i en sådan situation rimligen kan välja att ta sin flykt till många andra länder som personen inte tidigare har utvisats från.

8. Instansordning, punkt 7 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 2 och

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4 och

avslår motion

2021/22:4444 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att instansordningen för beslut om utvisning bör ändras på så sätt att Migrationsverket ska ges rätt att yttra sig inför att Säkerhetspolisen meddelar beslut om utvisning, som sedan i sin tur kan överklagas till migrationsdomstolarna. Dessutom menar vi att regeringen inte bör vara strikt bunden av Migrationsöverdomstolens bedömning att det föreligger hinder mot verkställighet. Enligt vår uppfattning är den nuvarande regleringen alltför strikt eftersom regeringen arbetar för att undanröja sådana hinder genom diplomatiska garantier. Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det anförda.

9. Instansordning, punkt 7 (V)

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4444 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 2 och

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Det är ett stort problem att beslut om utvisning i kvalificerade säkerhetsärenden fattas på grundval av sekretessbelagd information från Säkerhetspolisen, som varken Migrationsverket, Migrationsöverdomstolen eller den utvisningshotade personen får ta del av i sin helhet. Jag menar att det är angeläget att rättssäkerheten för den enskilde stärks, att allmänhetens insyn ökar och att risken för politisk påverkan begränsas i denna typ av processer. Jag föreslår därför att regeringen bör ge en utredare i uppdrag att se över möjligheten att överföra beslutanderätten om utvisning i samtliga säkerhetsärenden till en allmän förvaltningsdomstol.

10. Ny utredning, punkt 8 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3783 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12,

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 76,

2021/22:4449 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Riksdagen har riktat tre tillkännagivanden till regeringen om att tillsätta en ny utredning som ska se över vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna skydda sig mot personer som anses utgöra säkerhetshot, senast i februari i år. Tillkännagivandena är inte slutbehandlade. Enligt vår mening saknas det anledning för riksdagen att nu göra ytterligare ett tillkännagivande i frågan på det sätt som motionärerna efterfrågar.

11. Diplomatiska garantier, punkt 9 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:3789 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5,

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3.

Ställningstagande

Den nya lagen innebär ett mer ändamålsenligt och effektivt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden. Genom den nya lagen har den maximala tiden för verkställighetsförvar tredubblats, vilket innebär att regeringen kan arbeta med att uppnå diplomatiska garantier under betydligt längre tid än vad som tidigare var möjligt. I enlighet med vad utskottet flera gånger tidigare har uttalat utgår vi från att regeringen arbetar effektivt med att undanröja hinder mot verkställighet, bl.a. genom diplomatiska garantier. Mot denna bakgrund ser vi ingen anledning för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar.

12. Registrering av biometriska personuppgifter, punkt 10 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Registrering av biometriska personuppgifter aktualiserar komplexa frågor om integritet och dataskydd, som framför allt regleras av lagstiftning på EU-nivå. I sammanhanget förtjänar det att påpekas att EU har flera informationssystem för bl.a. brottsbekämpning, gränskontroll, visumhantering, migration och asyl.

Dessa system är kraftfulla, effektiva och under ständig utveckling. Som exempel på detta kan nämnas att en ny version av Schengens informationssystem (SIS II) kommer att tas i bruk inom kort, vilket har föranlett ändringar i utlänningslagen när det gäller kontroll- och tvångsåtgärder, bl.a. om fotografier och fingeravtryck. Mot denna bakgrund anser vi att det inte har framkommit något som ger anledning för riksdagen att ta initiativ till att skapa en sådan nationell databas med biometriska personuppgifter som motionärerna efterfrågar.

13. Begränsning av ekonomiska rättigheter, punkt 11 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringens förslag till ny lag innebär inte några förändringar när det gäller ekonomiska rättigheter för personer vars utvisningsbeslut har inhiberats i jämförelse med vad som gäller enligt lagen om särskild utlänningskontroll. I vilken utsträckning dessa individer omfattas av ekonomiska rättigheter, t.ex. nödbistånd enligt socialtjänstlagen eller socialförsäkringsförmåner, regleras av en mängd olika lagar inom dessa områden. I respektive lag anges vilka förutsättningar som krävs för att erhålla förmånen i fråga, t.ex. bosättning, ekonomisk oförmåga eller funktionsnedsättning. Vi konstaterar att bestämmelser som begränsar förmåner för personer som har utvisats med stöd av lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar kräver noggranna överväganden utifrån respektive lags syfte och att det därmed rör sig om ett omfattande lagstiftningsarbete. Enligt vår uppfattning har det inte framkommit tillräckliga skäl att ta initiativ till sådana åtgärder som motionärerna efterfrågar.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2021/22:131

Proposition 2021/22:131 Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om särskild kontroll av vissa utlännningar.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i postlagen (2010:1045).
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter.
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning.

Följdmotionerna

2021/22:4444 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över möjligheten att överföra beslutanderätten om utvisning i samtliga säkerhetsärenden till en allmän förvaltningsdomstol och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen avslår prop. 2021/22:131 Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden.

2021/22:4449 av Johan Pehrson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt utredning för breddad tillämpning av lagstiftningen om kvalificerade säkerhetsärenden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straffskalor för överträdelse och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4452 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare restriktioner för kvalificerade säkerhetsärenden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om verkställighet av utvisningar med hjälp av diplomatiska garantier och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade förvarstider och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringens beslutsmakt i säkerhetsärenden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4457 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brott mot anmälningsplikten ska kunna utgöra en självständig grund för att ta en person i förvar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att fler utvisningar av personer som anses utgöra hot mot Sveriges säkerhet ska verkställas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att begränsa de ekonomiska rättigheterna för personer vars utvisningsbeslut inhiberas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att husrannsakan ska få vidtas på fler platser och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4462 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hjälp till utvisad utlännings att komma till Sverige ska straffas hårdare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsfrist för omhändertagande av kommunikationsutrustning och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om s.k. diplomatiska garantier och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elektronisk övervakning och tillkännager detta för regeringen.

Proposition 2021/22:134

Proposition 2021/22:134 Skärpta och förbättrade regler om arbetskraftsinvandring:

- 4.2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:000) om särskild kontroll av vissa utlänningar.

Förslaget behandlas i den del som avser det lagtekniska antagandet.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:991 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utländska medborgare med kopplingar till islamistiska terrornätverk ska utvisas med omedelbar verkan och med ett livstidsförbud att återvända och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2530 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den fakultativa delen av 1 § i lagen (1991:582) om särskild utlänningskontroll ska vara tvingande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om överförandet av beslutanderätt enligt lagen (1991:582) om särskild utlänningskontroll från Migrationsverket till Säkerhetspolisen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvisningar enligt lagen om särskild utlänningskontroll ska ske på livstid och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillfälliga besök enligt lagen om särskild utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den fakultativa delen av 8 § i lagen (1991:582) om särskild utlänningskontroll ska vara tvingande och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att synnerliga skäl för personer under 18 år enligt 8 § i lagen (1991:582)

- om särskild utlänningskontroll ska utgå och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avhjälpan det av verkställighetshinder och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare restriktioner vid verkställighetshinder och tillkännager detta för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för brott enligt lagen (1991:582) om särskild utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om registrering av personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3280 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i avvaktan på utvisning förvara personer som bedöms vara en säkerhetsrisk utan tidsbegränsning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffet för brott mot anmälningsplikten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C):

80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändring i lagen om särskild utlänningskontroll för att möjliggöra frihetsberövande i linje med europeiska riktlinjer och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brott mot anmälningsplikten i lagen om särskild utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3783 av Johan Forssell m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör utreda hanteringen av situationer där verkställighetshinder föreligger i samband med utvisning av personer som utgör säkerhetshot, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brott mot anmälningsplikten enligt lagen om särskild utlänningskontroll ska utgöra en självständig grund för att ta en utlänningskontroll i förvar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3789 av Karin Enström m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler personer som bedöms utgöra ett säkerhetshot ska utvisas från Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L):

76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagen om särskild utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om särskild kontroll av vissa utlänningar

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om särskild kontroll av vissa utlänningar.

Lagens tillämpningsområde

2 § Om Säkerhetspolisen har ansökt om att en utlänning ska utvisas enligt 2 kap. 1 § och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt denna lag. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige under handläggningen av ärendet om utvisning.

3 § En ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige som görs av en utlänning som har utvisats enligt 2 kap. 1 § ska handläggas enligt denna lag.

Tillämpliga bestämmelser i annan författning

4 § Följande bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) ska tillämpas vid handläggning enligt denna lag:

1. 4 kap. 3–4 §§ om statusförklaring och resedokument,
2. 5 kap. 1–1 b, 2 a, 3–8, 10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd, och
3. 6 kap. 3 § om arbetstillstånd.

5 § I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (Dublinförordningen) finns bestämmelser om överföring av asylsökande som tillämpas gentemot andra EU-stater, Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein.

Uttryck i lagen

6 § Med EES-medborgare och familjemedlem till EES-medborgare avses i denna lag detsamma som i 1 kap. 3 b § andra stycket och 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716).

Med flykting och alternativt skyddsbehövande avses detsamma som i 4 kap. 1–2 c §§ utlänningslagen.

Skyndsam handläggning

7 § Mål och ärenden enligt denna lag ska handläggas skyndsamt.

Proportionalitetsbedömning

8 § En åtgärd enligt denna lag får vidtas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för utläningen eller för något annat motstående intresse.

2 kap. Utvisning och verkställighet av ett beslut om utvisning

Förutsättningar för att besluta om utvisning

- 1 §** En utlännning får utvisas ur Sverige enligt denna lag om utlännningen
1. med hänsyn till vad som är känt om hans eller hennes tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan antas komma att begå eller på annat sätt medverka till ett brott enligt terroristbrottslagen (2022:000), eller
 2. kan utgöra ett allvarligt hot mot Sveriges säkerhet.

Vem som får ansöka och besluta om utvisning

2 § En ansökan om utvisning med stöd av 1 § görs av Säkerhetspolisen. Ansökan ska ges in till Migrationsverket, som beslutar i frågan.

Migrationsverkets beslut kan enligt 7 kap. 1 § överklagas till regeringen.

3 § Om Polismyndigheten eller Migrationsverket har anledning att anta att förutsättningarna för ett beslut om utvisning enligt 1 § är uppfyllda, ska myndigheterna skyndsamt anmäla det till Säkerhetspolisen.

Innehållet i ett beslut om utvisning

4 § I ett beslut om utvisning ska det anges till vilket land utlännningen ska utvisas. Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Beslutet ska i övrigt innehålla de anvisningar som behövs för att det ska kunna verkställas.

5 § Ett beslut om utvisning ska innehålla ett förbud för utlännningen att återvända till Sverige.

Återreseförbudet ska gälla utan tidsbegränsning eller under viss tid. Om ett förbud gäller under viss tid ska utlännningen upplysas om att det börjar löpa den dag han eller hon lämnar Sverige.

Utlänningen ska alltid upplysas om den påföljd som en överträdelse av återreseförbudet kan medföra enligt 8 kap. 1 §.

Annan verkan av ett beslut om utvisning

6 § När en utlänning utvisas enligt 1 § får den beslutande myndigheten samtidigt återkalla en statusförklaring. Det som sägs om återkallelse i 4 kap. 5 b och 5 c §§ utlänningslagen (2005:716) ska också tillämpas vid beslutet.

När en utlänning utvisas enligt 1 § ska den beslutande myndigheten även återkalla ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

7 § Ett uppehållstillstånd som en utlänning har beviljats genom ett tidigare beslut upphör att gälla när han eller hon utvisas enligt denna lag.

8 § En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska avslås om utlänningen utvisas eller genom ett tidigare beslut har utvisats enligt denna lag.

9 § Om en utlänning under handläggningen av en ansökan om utvisning enligt denna lag ansöker om uppehållstillstånd, ska handläggningen av denna ansökan avvakta prövningen av utvisningsfrågan om det rör sig om ett uppehållstillstånd som får beviljas efter inresa i Sverige enligt

1. 5 b kap. utlänningslagen (2005:716) om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete,

2. 6 a kap. utlänningslagen om EU-blåkort,

3. 6 b kap. utlänningslagen om tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT, eller

4. 6 c kap. utlänningslagen om tillstånd för säsongarbete.

Detsamma gäller om utlänningen redan har ansökt om ett sådant uppehållstillstånd när Säkerhetspolisen ansöker om att utlänningen ska utvisas enligt 1 §.

Om utlänningen utvisas ska ansökan om uppehållstillstånd enligt första och andra styckena anses förfallen när utvisningsbeslutet får laga kraft eller det får verkställas ändå. Avslås yrkandet om utvisning ska ansökan om uppehållstillstånd handläggas enligt utlänningslagen. Om det är regeringen som avslår yrkandet, ska ansökan om uppehållstillstånd överlämnas till Migrationsverket för prövning.

Muntlig handläggning hos Migrationsverket vid utvisning

10 § Migrationsverket ska avgöra ett ärende om utvisning efter muntlig handläggning, om sådan handläggning inte är uppenbart obehövlig. Muntlig handläggning kan ske genom muntlig förhandling eller i annan form.

Verkställande myndighet

11 § Ett beslut om utvisning ska verkställas av Säkerhetspolisen.

Säkerhetspolisen får uppdra åt Polismyndigheten att genomföra verkställigheten. Det innebär dock inte att Säkerhetspolisens ansvar som verkställande myndighet övergår till Polismyndigheten.

Till vilket land utvisningen får verkställas

12 § Ett beslut om utvisning ska verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder har angetts, något av de länder som anges i beslutet.

En utlänning får alltid sändas till ett land som utlänningen visar kan ta emot honom eller henne.

Hinder mot att verkställa utvisning

13 § Ett beslut om utvisning får inte verkställas om det finns ett sådant hinder mot verkställigheten som anges i 12 kap. 1–3 a §§ utlänningslagen (2005:716).

Inhibition och tidsbegränsat uppehållstillstånd

14 § Om det har beslutats att en utlänning ska utvisas enligt denna lag men det finns ett sådant hinder mot att verkställa utvisningen som anges i 13 §, ska den beslutande myndigheten förordna att beslutet tills vidare inte får verkställas (inhibition). Om det finns särskilda skäl får den beslutande myndigheten i stället bevilja utlänningen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska gälla i högst ett år.

Detta gäller även om utvisningsbeslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas.

15 § Har ett beslut om inhibition enligt 14 § meddelats, ska utvisningsbeslutet och inhibitionsbeslutet prövas på nytt när det finns skäl för det.

Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller, men inte har kunnat verkställas, ska Säkerhetspolisen till den beslutande myndigheten anmäla om det finns ett behov eller inte av att på nytt pröva utvisningsbeslutet. Anmälan ska göras före utgången av oktober månad varje år, med början året efter det år då beslutet meddelades.

16 § Om regeringen vid prövning enligt 15 § första stycket överväger att häva ett beslut om inhibition, ska det ansvariga statsrådet, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen.

I yttrandet ska Migrationsöverdomstolen särskilt ange om det finns hinder enligt 13 § mot att verkställa en utvisning. Om domstolen anser att det finns ett sådant hinder, får regeringen inte avvika från den bedömningen.

17 § Har utlänningen beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 14 § ska Migrationsverket, när tillståndet löper ut, pröva om det fortfarande finns ett sådant hinder mot att verkställa utvisningen som anges i 13 § eller om utvisningsbeslutet av någon annan särskild anledning fortsatt inte bör verkställas. Om så är fallet ska Migrationsverket besluta

om inhibition eller, om det finns särskilda skäl, bevilja utlännigen ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 14 §.

Förfarandet när ett beslut om utvisning inte kan verkställas

18 § Om ett beslut om utvisning har lämnats till Säkerhetspolisen för verkställighet och Säkerhetspolisen anser att beslutet inte går att verkställa eller att ytterligare besked behövs, ska Säkerhetspolisen anmäla det till den myndighet som har fattat beslutet. Den beslutande myndigheten ska då på nytt pröva om det finns ett sådant hinder mot att verkställa utvisningen som anges i 13 § eller om utvisningsbeslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas. Om så är fallet ska den beslutande myndigheten förordna om inhibition eller, om det finns särskilda skäl, bevilja utlännigen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 14 §.

19 § Innan regeringen prövar en fråga enligt 18 § ska det ansvariga statsrådet, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen.

I yttrandet ska Migrationsöverdomstolen särskilt ange om det finns hinder enligt 13 § mot att verkställa en utvisning. Om domstolen anser att det finns ett sådant hinder, får regeringen inte avvika från den bedömningen.

20 § I avvaktan på regeringens beslut enligt 18 § får det ansvariga statsrådet besluta om inhibition.

När ett beslut om utvisning ska verkställas

21 § Om inte annat anges ska ett beslut om utvisning verkställas så snart det är möjligt efter det att beslutet har fått laga kraft eller utlännigen har lämnat en nöjdförklaring enligt 7 kap. 20 §.

Detta gäller dock inte om ett beslut om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd har meddelats enligt 14, 17 eller 18 §.

När ett beslut om utvisning ska anses vara verkställt

22 § Ett beslut om utvisning ska anses vara verkställt när utlännigen lämnar Sverige.

Detta gäller dock inte om utlännigen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal inom ramen för ett straffrättsligt förfarande med villkor om att utlännigen ska återföras till Sverige.

När ett beslut om utvisning upphör att gälla

23 § Ett beslut om utvisning upphör att gälla när tiden för ett återreseförbud enligt 5 § andra stycket löper ut.

Ny verkställighet av ett beslut om utvisning som inte har upphört att gälla

24 § Har ett beslut om utvisning verkställts, och påträffas utlänningen därefter i Sverige, ska beslutet verkställas på nytt om det inte enligt 23 § har upphört att gälla.

Utvisningsbeslutet får dock inte verkställas på nytt om utlänningen

1. har återvänt efter att ha fått ett särskilt tillstånd enligt 25 § till ett kort besök i Sverige, eller
2. efter återkomsten har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt denna lag.

Särskilt tillstånd till ett kort besök

25 § En utlänning som har meddelats ett återreseförbud enligt 5 § första stycket får av regeringen ges ett särskilt tillstånd att göra ett kort besök i Sverige, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter.

Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges efter ansökan av någon annan än utlänningen.

Upphävande av ett återreseförbud

26 § Om en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare har meddelats ett återreseförbud enligt 5 § första stycket och det finns särskilda skäl för att förbudet inte längre ska gälla, får regeringen helt eller delvis upphäva förbudet.

Upphävande av ett verkställt beslut om utvisning

27 § Regeringen får upphäva ett verkställt beslut om utvisning enligt denna lag efter ansökan av utlänningen.

En ansökan om upphävande kan göras tidigast tio år efter det att utvisningsbeslutet verkställdes.

En ansökan om uppehållstillstånd som ges in av en utlänning vars beslut om utvisning har verkställts ska anses vara en ansökan om att få beslutet upphävt enligt första stycket.

3 kap. Förvar

Förutsättningar för att ta en utlänning i förvar

1 § En utlänning som har fyllt 18 år får tas i förvar, om det

1. är sannolikt att ett beslut om utvisning enligt 2 kap. 1 § kommer att meddelas, eller

2. finns ett beslut om utvisning enligt 2 kap. 1 § och förvar behövs för att förbereda eller genomföra verkställighet av beslutet.

Utlänningen får dock tas i förvar endast om

1. det finns anledning att anta att utlänningen annars avviker, håller sig undan eller på annat sätt hindrar verkställigheten eller utövar brottslig verksamhet i Sverige, eller

2. utlänningens identitet är oklar.

2 § En utlänning som inte har fyllt 18 år får tas i förvar, om det

1. är sannolikt att ett beslut om utvisning enligt 2 kap. 1 § kommer att meddelas, eller

2. finns ett beslut om utvisning enligt 2 kap. 1 § och förvar behövs för att förbereda eller genomföra verkställighet av beslutet.

Utlänningen får dock tas i förvar endast om det finns en betydande risk för att utlänningen annars avviker, håller sig undan eller på annat sätt hindrar verkställigheten eller utövar brottslig verksamhet i Sverige.

Vem som får besluta om förvar

3 § Ett beslut om förvar meddelas av den behöriga myndigheten, om inte annat följer av 4 §.

Behörig myndighet är Migrationsverket, om inte något annat anges i tredje eller fjärde stycket.

Regeringen är behörig myndighet från det att ett överklagande av ett beslut om utvisning har tagits emot av Regeringskansliet och till dess regeringen har avslutat handläggningen av överklagandet.

Säkerhetspolisen är behörig myndighet från det att myndigheten har tagit emot ett beslut om utvisning för verkställighet till dess det har verkställts.

4 § När regeringen är behörig myndighet beslutar det ansvariga statsrådet om förvar.

Regeringen får dock besluta att en utlänning fortsatt ska vara tagen i förvar när regeringen omprövar ett beslut om förvar enligt 11 §. Regeringen får även upphäva ett beslut om förvar.

Interimistiska beslut om förvar

5 § Trots att Säkerhetspolisen ännu inte har ansökt om utvisning enligt denna lag, får myndigheten besluta att en utlänning ska tas i förvar, om det finns förutsättningar för det enligt 1 eller 2 §.

Beslutet ska genast anmälas till Migrationsverket, som snarast ska pröva om det ska fortsätta att gälla.

6 § Om det inte finns tid att invänta den behöriga myndighetens beslut om förvar och förutsättningar enligt 1 eller 2 § finns för att ta en utlänning i förvar, får Säkerhetspolisen eller Polismyndigheten besluta att ta en utlänning i förvar till dess den behöriga myndigheten har meddelat ett beslut i frågan. Beslutet ska genast anmälas till den behöriga myndigheten, som snarast ska pröva om beslutet ska fortsätta att gälla.

I vissa fall får en polisman omhänderta en utlänning enligt 11 § polislagen (1984:387) i väntan på Säkerhetspolisens eller Polismyndighetens beslut om förvar.

Om kontroll av en utlänning görs med hjälp av en tulltjänsteman, en kustbevakningstjänsteman eller en särskilt förordnad passkontrollant, har de samma rätt att omhänderta utlänningen som en polisman. Omhändertagandet ska genast anmälas till en polisman för prövning av om åtgärden ska bestå.

Förvarstidens längd

7 § Förvar ska pågå under så kort tid som möjligt.

8 § En utlänning som har fyllt 18 år får inte hållas i förvar enligt 1 § första stycket 2 under längre tid än ett år. Om det är sannolikt att verkställigheten av utvisningsbeslutet kommer att ta längre tid än så på grund av bristande samarbete från utlänningen, för att det tar tid att skaffa nödvändiga handlingar eller av något annat väsentligt skäl som hänför sig till verkställigheten, får dock utlänningen hållas i förvar i som längst ytterligare två år.

Om en utlänning återförs till Sverige på grund av att verkställigheten har misslyckats, ska tiden om ett år räknas från det att utlänningen på nytt anländer till Sverige. Utlänningen får dock aldrig hållas i förvar längre tid än tre år.

9 § En utlänning som inte har fyllt 18 år får inte hållas i förvar längre tid än 72 timmar. Om det finns synnerliga skäl får utlänningen dock hållas i förvar under ytterligare 72 timmar.

Ny prövning av ett beslut om förvar

10 § Den behöriga myndigheten ska pröva ett beslut om förvar enligt 1 § första stycket 1 på nytt inom fyra veckor från den dagen då beslutet verkställdes. Har förvarsbeslutet föregåtts av ett interimistiskt beslut om förvar, ska tidsfristen räknas från när det beslutet verkställdes.

Den behöriga myndigheten ska pröva ett beslut om förvar enligt 1 § första stycket 2 på nytt inom tre månader från den dagen då utvisningsbeslutet fick laga kraft eller utlänningen lämnade en nöjdförklaring enligt 7 kap. 20 § eller den senare tidpunkt då förvarsbeslutet verkställdes.

Om utlänningen är kvar i förvar ska en ny prövning fortlöpande ske inom de tider som anges i första respektive andra stycket.

Om ett beslut om förvar inte prövas på nytt inom föreskriven tid, upphör beslutet att gälla.

Skyldighet att ompröva ett beslut om förvar

11 § Om Migrationsverket eller regeringen beslutar om utvisning av en utlänning som hålls i förvar, ska myndigheten också pröva om utlänningen fortsatt ska vara tagen i förvar. Myndigheten får vid en sådan omprövning i stället besluta att ställa en utlänning under uppsikt enligt 4 kap. 1 §.

Detta gäller också om regeringen upphäver ett beslut om utvisning och återförvisar eller överlämnar ärendet till Migrationsverket för handläggning. En ny prövning ska därefter göras av Migrationsverket. Prövningen ska göras inom fyra veckor från regeringens beslut.

Skyldighet att upphäva ett beslut om förvar

12 § Om det inte längre finns skäl för ett beslut om förvar, ska den behöriga myndigheten omedelbart upphäva beslutet.

Muntlig handläggning vid förvar

13 § Muntlig handläggning vid förvar genomförs av den myndighet som beslutar om förvar.

14 § Om ett beslut om förvar inte har föregåtts av muntlig handläggning, ska sådan handläggning genomföras så snart som möjligt efter det att beslutet har verkställts.

Detta gäller inte interimistiska beslut enligt 5 eller 6 § eller om regeringen är behörig myndighet.

15 § När ett beslut om förvar ska prövas på nytt ska det hållas en muntlig förhandling.

16 § I ett ärende om förvar som handläggs av regeringen får det ansvariga statsrådet, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om en muntlig förhandling och uppdra åt Migrationsöverdomstolen att hålla förhandlingen.

Vid den muntliga förhandlingen ska utlännningen höras. Regeringskansliet får bestämma att även andra personer ska höras. En representant för Regeringskansliet ska närvara vid förhandlingen.

Utlännningen ska vid förhandlingen få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

Verkställighet av ett beslut om förvar

17 § Ett beslut om förvar ska verkställas av Säkerhetspolisen.

Säkerhetspolisen får uppdra åt Polismyndigheten att verkställa beslutet. Det innebär dock inte att Säkerhetspolisens ansvar som verkställande myndighet övergår till Polismyndigheten.

18 § En utlännning som har fyllt 18 år och som är tagen i förvar ska placeras i en kriminalvårdsanstalt eller ett häkte. Utlännningen får dock tillfälligt förvaras i en polisarrest.

För behandlingen av en utlännning som har placerats i en kriminalvårdsanstalt, ett häkte eller en polisarrest gäller häkteslagen (2010:611). Utlännningen ska beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.

19 § En utlännning som inte har fyllt 18 år och som är tagen i förvar ska placeras i sådana förvarlokaler som Migrationsverket ansvarar för enligt 11 kap. 2 § första stycket utlänningslagen (2005:716).

Utlännningen får hållas avskild från andra som har tagits i förvar om det är nödvändigt för ordningen och säkerheten i förvarlokalen. Ett beslut om avskiljande meddelas av Migrationsverket. Beslutet ska omprövas så ofta det finns anledning till det.

För behandlingen av en utlännning som har placerats i Migrationsverkets förvarlokaler gäller i övrigt 11 kap. utlänningslagen om myndighetens behandling av utlännningar som hålls i förvar.

Ett beslut om förvar upphör efter utresa

20 § Ett beslut om förvar upphör att gälla när utlänningen lämnar Sverige.

4 kap. Uppsikt

Förutsättningar för att ställa en utlänning under uppsikt

1 § En utlänning som har fyllt 18 år får, under de förutsättningar som anges i 3 kap. 1 §, ställas under uppsikt i stället för att tas i förvar.

En utlänning som inte har fyllt 18 år får, under de förutsättningar som anges i 3 kap. 2 §, ställas under uppsikt i stället för att tas i förvar.

Vad ett beslut om uppsikt innebär

2 § Ett beslut om uppsikt kan innebära att en utlänning är

1. förbjuden att lämna ett visst område (vistelseområdet),
2. skyldig att på vissa tider anmäla sig hos Polismyndigheten (anmälningsskyldighet), eller
3. skyldig att lämna ifrån sig sitt pass eller annan identitetshandling.

Vem som får besluta om uppsikt

3 § Ett beslut om uppsikt meddelas av den myndighet som är behörig enligt 3 kap. 3 §, om inte annat anges i 4 §. Migrationsöverdomstolen får besluta om uppsikt när den prövar ett överklagat beslut om förvar.

4 § När regeringen är behörig myndighet beslutar det ansvariga statsrådet om uppsikt.

Regeringen får dock besluta att en utlänning fortsatt ska stå under uppsikt när den omprövar ett beslut om uppsikt enligt 10 §. Regeringen får även upphäva ett beslut om uppsikt.

Interimistiska beslut om uppsikt

5 § Trots att Säkerhetspolisen inte har ansökt om utvisning, får myndigheten besluta att en utlänning ska ställas under uppsikt, om det finns förutsättningar för det enligt 1 §.

Beslutet ska genast anmälas till Migrationsverket, som snarast ska pröva om beslutet ska fortsätta att gälla.

Innehållet i ett beslut om uppsikt

6 § I ett beslut om uppsikt ska det anges vilka förbud och skyldigheter som uppsikten innebär och, i den utsträckning som det är relevant,

1. vilket vistelseområde som utlänningen förbjuds att lämna,
2. hur ofta utlänningen ska anmäla sig hos Polismyndigheten och på vilken ort skyldigheten ska fullgöras, och
3. vilka pass eller andra identitetshandlingar som utlänningen ska lämna till Polismyndigheten.

Migrationsverket, Migrationsöverdomstolen, regeringen eller det ansvariga statsrådet får uppdra åt Säkerhetspolisen att ange de närmare villkoren för uppsikten.

Beslut enligt första och andra styckena ska delges utlänningen.

7 § Ett pass eller en annan identitetshandling som en utlänning har överlämnat enligt ett beslut om uppsikt ska utan dröjsmål lämnas vidare till Säkerhetspolisen.

Säkerhetspolisen ska lämna tillbaka handlingen till utlänningen om uppsiktsbeslutet upphör eller om det annars inte längre finns skäl för att behålla handlingen.

Ny prövning av ett beslut om uppsikt

8 § Den behöriga myndigheten ska pröva ett beslut om uppsikt på nytt var sjätte månad, så länge utlänningen står under uppsikt.

Om ett beslut om uppsikt inte prövas på nytt inom föreskriven tid, upphör beslutet att gälla.

Ändring av ett beslut om uppsikt

9 § Säkerhetspolisen får, om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det, besluta om undantag från och om tillfälliga lättnader i ett beslut om uppsikt.

Skyldighet att ompröva ett beslut om uppsikt

10 § Om Migrationsverket eller regeringen beslutar om utvisning av en utlänning som står under uppsikt, ska myndigheten också pröva om utlänningen fortsatt ska stå under uppsikt.

Skyldighet att upphäva ett beslut om uppsikt

11 § Om det inte längre finns skäl för ett beslut om uppsikt, ska den behöriga myndigheten omedelbart upphäva beslutet.

Muntlig handläggning vid uppsikt

12 § Muntlig handläggning vid uppsikt genomförs av den myndighet som beslutar om uppsikt.

När ett beslut om uppsikt ska prövas på nytt ska det hållas en muntlig förhandling, om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår som uppenbart att en sådan förhandling saknar betydelse.

13 § I ett ärende om uppsikt som handläggs av regeringen får det ansvariga statsrådet, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om en muntlig förhandling och uppdra åt Migrationsöverdomstolen att hålla förhandlingen.

Vid den muntliga förhandlingen ska utlänningen höras. Regeringskansliet får bestämma att även andra personer ska höras. En representant för Regeringskansliet ska närvara vid förhandlingen.

Utlänningen ska vid förhandlingen få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

Ett beslut om uppsikt upphör efter utresa

14 § Ett beslut om uppsikt upphör att gälla när utlänningen lämnar Sverige.

5 kap. Tvångsmedel

Användning av tvångsmedel

1 § De tvångsmedel som anges i 2, 3 och 5–7 §§ får användas om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte kan verkställas på grund av ett beslut om inhibition eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Detta gäller också om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716) inte kan verkställas och utlänningen skulle kunna utvisas enligt 2 kap. 1 §.

Anmälningsskyldighet och förbud att lämna ett vistelseområde

2 § Utlänningen får åläggas anmälningsskyldighet. Utlänningen får samtidigt förbjudas att lämna ett vistelseområde.

Husrannsakan, kroppsvisitation, kroppsbesiktning, fotografering och fingeravtryck

3 § Utlänningen får utsättas för husrannsakan, kroppsvisitation eller kroppsbesiktning, om det är av betydelse för att klarlägga om

1. utlänningen tillhör eller verkar för en organisation eller grupp som planlägger eller förbereder brott enligt terroristbrottslagen (2022:000) eller om det finns en risk för att utlänningen kan komma att engagera sig i en sådan organisation eller grupp,

2. det finns risk för att utlänningen själv planlägger eller förbereder brott som avses i 1, eller

3. det finns risk för att utlänningen själv eller tillsammans med andra medverkar i eller på annat sätt främjar ett allvarligt brott som rör Sveriges säkerhet.

I sådana fall är det också tillåtet att ta fingeravtryck av och att fotografera utlänningen.

I fråga om sådana åtgärder gäller i övrigt 28 kap. rättegångsbalken. Det som sägs om den som är skäligen misstänkt ska då i stället avse utlänningen.

Tillfälligt omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning

4 § Om en polisman vid Säkerhetspolisen vid en åtgärd enligt 3 § första stycket påträffar elektronisk kommunikationsutrustning, får polismannen tillfälligt omhänderta utrustningen och undersöka den.

Om det krävs för ett sådant ändamål som avses i 3 § första stycket, får innehållet i den elektroniska kommunikationsutrustningen kopieras.

Egendomen ska lämnas tillbaka så snart det inte längre finns skäl för åtgärden, dock senast 24 timmar efter omhändertagandet.

Hemlig avlyssning eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

5 § Om det finns särskilda skäl får ett tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller, om det är tillräckligt, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation meddelas enligt 27 kap. rättegångsbalken för ett sådant ändamål som avses i 3 § första stycket.

Ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 19 § första stycket 3 rättegångsbalken får också meddelas i syfte att kunna lokalisera en utlänning som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet.

I fråga om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation gäller i övrigt 27 kap. rättegångsbalken. Det som sägs om den som är skäligen misstänkt ska då i stället avse utlänningen.

Hemlig kameraövervakning

6 § Om det finns särskilda skäl får ett tillstånd till hemlig kameraövervakning meddelas enligt 27 kap. rättegångsbalken för ett sådant ändamål som avses i 3 § första stycket. Ett tillstånd får avse endast en plats där en utlänning regelbundet kan antas komma att uppehålla sig eller en plats där brott som anges i 3 § första stycket kan antas komma att planläggas eller förberedas.

I fråga om hemlig kameraövervakning gäller i övrigt 27 kap. rättegångsbalken. Det som sägs om den som är skäligen misstänkt ska då i stället avse utlänningen.

Postkontroll

7 § Om det finns särskilda skäl får ett tillstånd att hålla kvar och närmare undersöka, öppna och granska försändelser som finns hos ett befordringsföretag och som har ställts till utlänningen eller som har avsänts av honom eller henne (postkontroll) meddelas för ett sådant ändamål som avses i 3 § första stycket.

Vem som får ansöka och besluta om användning av tvångsmedel

8 § Säkerhetspolisen får hos Migrationsverket ansöka om att en utlänning ska åläggas anmälningsskyldighet enligt 2 § eller en sådan skyldighet tillsammans med ett förbud att lämna vistelseområdet. Ett beslut om sådant tvångsmedel får meddelas om förutsättningarna i 1 § är uppfyllda.

Säkerhetspolisen får hos Migrationsverket även ansöka om godkännande att

1. enligt 10 § besluta om husrannsakan, kroppsvisitation, kroppsbesiktning eller fotografering eller besluta att ta fingeravtryck, eller

2. enligt 11 § ansöka om tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning eller postkontroll.

Ett godkännande enligt andra stycket 1 och 2 får ges om förutsättningarna i 1, 3 och 5–7 §§ är uppfyllda.

9 § I samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett ärende om verkställighet enligt 2 kap. 18 § får regeringen

1. ålägga en utlännings anmälningsskyldighet enligt 2 § eller en sådan skyldighet tillsammans med ett förbud att lämna vistelseområdet om förutsättningarna i 1 § är uppfyllda, eller

2. godkänna att Säkerhetspolisen får vidta de åtgärder som anges i 8 § andra stycket 1 och 2 om förutsättningarna i 1, 3 och 5–7 §§ är uppfyllda.

Innan regeringen som första instans beslutar om anmälningsskyldighet ska det ansvariga statsrådet, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen.

Beslut om husrannsakan, kroppsvisitation, kroppsbesiktning, fotografering och fingeravtryck

10 § Säkerhetspolisen får efter ett godkännande enligt 8 § andra stycket 1, 9 § första stycket 1 eller 16 § tredje stycket besluta om husrannsakan, kroppsvisitation, kroppsbesiktning eller fotografering eller besluta att ta fingeravtryck. Ett beslut om sådant tvångsmedel får meddelas om förutsättningarna i 3 § är uppfyllda.

Beslut om ett tillstånd till hemliga tvångsmedel

11 § Säkerhetspolisen får efter ett godkännande enligt 8 § andra stycket 2, 9 § första stycket 2 eller 16 § tredje stycket hos Stockholms tingsrätt ansöka om ett tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning eller postkontroll.

Ett tillstånd får meddelas om förutsättningarna i 5–7 §§ är uppfyllda. Rättens beslut gäller omedelbart.

Vid prövning av en fråga om tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation eller hemlig kameraövervakning tillämpas 27 kap. 26–30 §§ rättegångsbalken om offentliga ombud. På förfarandet tillämpas även i övrigt bestämmelserna i rättegångsbalken.

Beslutens giltighetstid

12 § Ett beslut enligt 8 eller 9 § gäller i längst tre år från dagen för utvisnings- eller avvisningsbeslutet.

Innehållet i ett beslut om anmälningsskyldighet

13 § I ett beslut om anmälningsskyldighet eller en sådan skyldighet tillsammans med ett förbud att lämna vistelseområdet ska det anges

1. hur ofta utlänningen ska anmäla sig hos Polismyndigheten och på vilken ort skyldigheten ska fullgöras, och
2. vilket vistelseområde som utlänningen förbjuds att lämna.

Beslutande myndighet får uppdra åt Säkerhetspolisen att utforma de närmare villkoren för hur anmälningsskyldigheten ska fullgöras.

Beslut enligt första och andra styckena ska delges utlännigen.

Interimistiska beslut om anmälningsskyldighet

14 § Om Säkerhetspolisen upphäver ett beslut om förvar enligt 3 kap. 12 § får myndigheten besluta om anmälningsskyldighet enligt 2 §, om det inte finns tid att avvakta den beslutande myndighetens ställningstagande enligt 2 kap. 18 § när det gäller frågan om det finns hinder mot att verkställa ett beslut om utvisning.

Beslutet gäller omedelbart och ska delges utlännigen.

Säkerhetspolisen ska genast anmäla ett beslut enligt första stycket till den beslutande myndigheten, som snarast ska pröva om åtgärden ska bestå. Om den beslutande myndigheten konstaterar att det inte finns skäl för åtgärden, ska den upphäva beslutet.

Innehållet i ett tillstånd till postkontroll

15 § I ett tillstånd till postkontroll får rätten besluta att en försändelse som kommer in till ett befodringsföretag ska hållas kvar till dess att den närmare har undersökts eller öppnats eller granskats. Av tillståndet ska det framgå vilka försändelser som tillståndet omfattar.

Ett tillstånd ska meddelas att gälla för en viss tid, längst en månad från dagen då förordnandet delgavs befodringsföretaget.

Beslutet ska innehålla en underrättelse om att information om åtgärden inte får lämnas till någon utan medgivande av Säkerhetspolisen.

Fortsatt användning av tvångsmedel

16 § Säkerhetspolisen får även efter utgången av den i 12 § angivna treårsfristen hos Stockholms tingsrätt ansöka enligt 8 § första och andra styckena om användning av de tvångsmedel som anges i 2, 3 och 5–7 §§ (fortsatt användning av tvångsmedel).

Ett beslut om fortsatt användning av tvångsmedlen i 2 § får meddelas om förutsättningarna i 1 § är uppfyllda och det finns risk för att utlännigen begår eller på annat sätt medverkar till brott som anges i 2 kap. 1 § 1 eller annat brott mot Sveriges säkerhet.

Ett godkännande av fortsatt användning av tvångsmedlen i 3 och 5–7 §§ får meddelas om förutsättningarna i 1, 3 och 5–7 §§ är uppfyllda och det finns risk för att utlännigen begår eller på annat sätt medverkar till brott som anges i 2 kap. 1 § 1 eller annat brott mot Sveriges säkerhet.

Beslutet ska delges utlännigen.

17 § Rättens beslut enligt 16 § gäller för en viss tid, längst tre år.

Om det finns skäl för det får rätten besluta om fortsatt användning av tvångsmedlen för tiden fram till dess att ärendet har avgjorts slutligt.

Om ett tidigare meddelat beslut om användning av tvångsmedel gäller då ärendet avgörs, får rätten bestämma att det nya beslutet ska börja tillämpas först när giltighetstiden för det tidigare beslutet har löpt ut.

18 § I fråga om förfarandet vid rätten vid ett beslut om fortsatt användning av tvångsmedel gäller det som är föreskrivet om åtal för brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

En skriftlig berättelse eller en uppteckning eller upptagning av en sådan berättelse som avses i 35 kap. 14 § rättegångsbalken får dock åberopas som bevis. Bestämmelsen i 10 kap. 3 § andra stycket andra meningen offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller vidare inte och beslutet får grundas även på handlingar eller annat material som enligt första stycket samma paragraf inte får lämnas ut till parter.

Ändring eller upphävande av ett beslut om tvångsmedel

19 § Säkerhetspolisen får, om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det, i fråga om ett beslut om anmälningsskyldighet eller en sådan skyldighet tillsammans med ett förbud att lämna vistelseområdet

1. medge undantag eller tillfälliga lättnader, eller
2. besluta att anmälningsskyldigheten ska fullgöras på annan ort eller veckodag.

Säkerhetspolisen får också, om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det, upphäva ett beslut enligt 16 §.

Efter ansökan av Säkerhetspolisen får den myndighet som har beslutat enligt 8 eller 9 § upphäva beslutet eller göra andra ändringar i det än som anges i första stycket.

Efter ansökan av Säkerhetspolisen får rätten göra andra ändringar i ett beslut enligt 16 § än som anges i första stycket.

Granskning och förstöring

20 § En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation eller hemlig kameraövervakning ska granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Säkerhetspolisen, Polismyndigheten eller en åklagare.

Upptagningar och uppteckningar ska bevaras så länge som de behövs i de delar de är av betydelse för kontrollen av utlänningen. I övrigt ska de förstöras så snart som möjligt.

Uppgifter från upptagningar och uppteckningar som med stöd av 23 § får användas vid en förundersökning ska dock bevaras så länge förundersökningen inte har lagts ner eller, om åtal har väckts, till dess målet har avgjorts slutligt. De ska därefter förstöras. Uppgifter från upptagningar eller uppteckningar som med stöd av 23 § får användas för något annat ändamål ska dock bevaras så länge som de behövs för det nya ändamålet. De ska därefter förstöras.

21 § En försändelse som omfattas av ett tillstånd till postkontroll ska undersökas snarast möjligt. Försändelsen får inte närmare undersökas, och inte heller öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Säkerhetspolisen, Polismyndigheten eller en åklagare.

När undersökningen har slutförts ska en försändelse som finns hos ett befodringsföretag sändas till den som försändelsen är ställd till.

22 § Om en handling påträffas vid husrannsakan, kroppsvisitation eller kroppsbesiktning får den inte närmare undersökas och inte heller öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Säkerhetspolisen, Polismyndigheten eller en åklagare. Efter anvisning av Säkerhetspolisen får dock en sakkunnig eller någon annan som anlitas vidta åtgärden.

Om kopiering har gjorts vid ett tillfälligt omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning, ska kopian förstöras när den inte längre behövs för Säkerhetspolisens underrättelseverksamhet eller brottsutredande verksamhet.

Användning av överskottsinformation

23 § Om det inte finns hinder enligt andra bestämmelser får Säkerhetspolisen besluta att uppgifter som har kommit fram vid hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning eller postkontroll får användas för annat ändamål än det som har legat till grund för åtgärden.

När ett beslut om tvångsmedel upphör

24 § Ett beslut enligt 8, 9 eller 16 § upphör att gälla om utvisnings- eller avvísingsbeslutet har verkställts eller upphävts.

Skyldighet att upphäva ett beslut om hemliga tvångsmedel

25 § Om det inte längre finns skäl för ett beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning eller postkontroll ska Säkerhetspolisen eller rätten upphäva beslutet.

Pass eller andra identitetshandlingar

26 § När en utvisning enligt denna lag kan komma i fråga får Säkerhetspolisen, Polismyndigheten eller Migrationsverket besluta att omhänderta utlänningens pass eller andra identitetshandlingar. Om utlänningen inte samarbetar får Migrationsverket begära hjälp av Polismyndigheten med att verkställa beslutet.

Omhändertagandet ska hävas om det beslutas att utvisning inte ska ske. I annat fall ska omhändertagandet gälla till dess att utvisningsbeslutet har verkställts.

Omhändertagna handlingar ska utan dröjsmål överlämnas till Säkerhetspolisen, som ska häva omhändertagandet om det inte längre finns skäl för det.

27 § För att söka efter en utlännings pass eller andra identitetshandlingar får husrannsakan göras hos utlänningen. Utlänningen får också kroppsvisiteras i detta syfte.

Säkerhetspolisen får fatta ett beslut om en sådan åtgärd. Om Polismyndigheten har fått i uppdrag att verkställa ett beslut om utvisning får även den fatta ett sådant beslut.

I fråga om sådana åtgärder gäller i övrigt 28 kap. rättegångsbalken. Det som sägs om den som är skäligen misstänkt ska då i stället avse utlännningen.

Migrationsverket får fotografera och ta fingeravtryck

28 § När en utlännings rätt att vistas i Sverige handläggs enligt denna lag får Migrationsverket ta fingeravtryck av och fotografera utlännningen. Om utlännningen inte samarbetar får Migrationsverket begära hjälp av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen med att verkställa beslutet.

Omhändertagande av en utlännning

29 § När ett beslut om utvisning enligt denna lag ska verkställas får utlännningen omhändertas av Säkerhetspolisen eller i förekommande fall Polismyndigheten, om det är nödvändigt för att verkställigheten av beslutet ska kunna förberedas eller genomföras.

Utlännningen får omhändertas under högst 24 timmar. Om det finns särskilda skäl får utlännningen dock vara omhändertagen under ytterligare 24 timmar. Under denna tid får utlännningen förvaras i ett häkte eller en polisarrest endast om han eller hon har fyllt 18 år.

Andra åtgärder för att underlätta verkställighet

30 § När en utlännning har omhändertagits enligt 29 § eller har tagits i förvar enligt 3 kap. 1 eller 2 § för att verkställigheten av ett beslut om utvisning ska kunna förberedas eller genomföras, får Säkerhetspolisen eller Polismyndigheten vidta sådana åtgärder som behövs för att utlännningen ska få nödvändiga handlingar för verkställigheten eller för att utlännningens identitet eller medborgarskap ska kunna klarläggas. Säkerhetspolisen eller Polismyndigheten får också ta fingeravtryck av och fotografera utlännningen i ett sådant syfte.

6 kap. Gemensamma bestämmelser om handläggning

Muntlig handläggning hos en förvaltningsmyndighet

1 § Vid muntlig handläggning ska de omständigheter som behöver klarläggas utredas noggrant.

Utlännningen ska få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

2 § Vid en muntlig förhandling ska utlännningen höras. Den myndighet som ska hålla den muntliga förhandlingen får bestämma att även andra personer ska höras.

Muntlig förhandling i Migrationsöverdomstolen

3 § Innan Migrationsöverdomstolen yttrar sig till regeringen ska domstolen hålla en muntlig förhandling.

Migrationsöverdomstolen behöver dock inte hålla någon muntlig förhandling om en sådan är uppenbart obehövlig, när frågan gäller

1. att häva ett beslut om inhibition enligt 2 kap. 16 § första stycket,
2. att ompröva möjligheten att verkställa ett beslut om utvisning enligt 2 kap. 19 § första stycket,
3. att regeringen ska besluta om anmälningsskyldighet enligt 5 kap. 9 §, eller
4. ett överklagande som avser endast ett beslut om inhibition, tidsbegränsat uppehållstillstånd eller användning av tvångsmedel enligt 7 kap. 2 §.

4 § Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Migrationsöverdomstolen får bestämma att även andra personer ska höras vid förhandlingen. Utlänningen ska få tillfälle att ange sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

När en muntlig förhandling hålls innan Migrationsöverdomstolen yttrar sig enligt 7 kap. 14 § andra stycket över ett beslut om utvisning, inhibition, tidsbegränsat uppehållstillstånd eller användning av tvångsmedel, ska Säkerhetspolisen och Migrationsverket

1. redogöra för omständigheterna i ärendet,
2. lämna andra upplysningar som behövs för att förhandlingen ska kunna genomföras, och
3. ges tillfälle att ställa frågor till utlänningen och andra som hörs i ärendet.

5 § När Migrationsöverdomstolen håller en muntlig förhandling enligt 3 kap. 16 § eller 4 kap. 13 § får rätten bestå av en lagfaren ledamot. I övrigt tillämpas de regler som allmänt gäller för handläggning av mål i kammarrätt.

Offentligt biträde

6 § Om det inte måste antas att utlänningen saknar behov av biträde, ska ett offentligt biträde förordnas i mål och ärenden om

1. utvisning,
2. användning av tvångsmedel enligt 5 kap. 8 eller 9 §,
3. verkställighet av utvisning,
 - a) när ett beslut om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd har meddelats, eller
 - b) om frågan gäller förvar och utlänningen har hållits i förvar i mer än tre dagar.

Utöver detta ska ett offentligt biträde förordnas för en utlänning som inte har fyllt 18 år och som saknar vårdnadshavare i Sverige, om utlänningen är tagen i förvar eller har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande.

7 § I ärenden hos regeringen fattas beslut om offentligt biträde av Regeringskansliet.

8 § Till offentligt biträde ska det förordnas en advokat som är lämplig för uppdraget. Om det finns särskilda skäl, får i stället någon annan lämplig

person som har avlagt de kunskapsprov som krävs för behörighet till domaranställning utses.

Har utlänningen själv föreslagit någon som är behörig för uppdraget som offentligt biträde, ska han eller hon förordnas om det inte finns särskilda skäl mot det.

Ett offentligt biträde får inte sätta någon annan i sitt ställe.

Uppgiftsskyldighet

9 § Det som sägs i 17 kap. 1 och 2 §§ utlänningslagen (2005:716) om skyldighet för socialnämnden och hälso- och sjukvårdsmyndighet att i vissa fall lämna ut uppgifter gäller även i mål och ärenden enligt denna lag. Skyldigheten att lämna uppgifter enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen gäller också i förhållande till regeringen.

Dokumentation och motivering av beslut

10 § Ett beslut enligt denna lag ska vara skriftligt. I 32 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om motivering av beslut. Bestämmelserna ska tillämpas även i Säkerhetspolisens och Polismyndighetens verksamhet enligt denna lag.

Kostnadsansvar

11 § En utlänning som har utvisats får åläggas skyldighet att betala kostnaden för sin egen resa till den ort dit han eller hon sänds genom en myndighets försorg.

Bestämmelser i utlänningslagen

12 § Följande bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) ska tillämpas vid handläggning av mål och ärenden enligt denna lag:

1. 13 kap. 5–7 §§ om inställelse till muntlig förhandling hos förvaltningsmyndighet,
2. 13 kap. 11 § om tolkersättning,
3. 13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift, och
4. 13 kap. 15 och 16 §§ om dna-analys.

7 kap. Överklagande och nöjdförklaring

Beslut om utvisning, uppehållstillstånd, statusförklaring och närliggande frågor

1 § Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning, uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument och ställning som varaktigt bosatt i Sverige får överklagas till regeringen.

Beslut om inhibition, tidsbegränsat uppehållstillstånd och användning av tvångsmedel

2 § Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition, tidsbegränsat uppehållstillstånd och användning av tvångsmedel enligt 5 kap. 8 § får överklagas till regeringen.

Beslut om förvar eller uppsikt

3 § Säkerhetspolisens beslut om förvar eller uppsikt får överklagas till Migrationsöverdomstolen. Detta gäller dock inte myndighetens interimistiska beslut enligt 3 kap. 5 § första stycket, 6 § första stycket eller 4 kap. 5 § första stycket.

Migrationsverkets beslut i fråga om förvar eller uppsikt får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

4 § Ett statsråds beslut om förvar eller uppsikt får överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

5 § Beslut i fråga om förvar eller uppsikt får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.

6 § Migrationsverkets beslut i särskilda fall om behandlingen eller placeringen av en utlänning som hålls i förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

Beslut om biträde, ersättning och jäv

7 § Ett beslut av Säkerhetspolisen, Migrationsverket eller Regeringskansliet får överklagas särskilt till Migrationsöverdomstolen när beslutet avser

1. offentligt biträde,
2. ersättning i ett ärende som handläggs enligt denna lag,
3. avvisande av ombud eller biträde, eller
4. jäv.

8 § Migrationsverkets beslut om ersättning för kostnad för dna-analys får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolens beslut

9 § Migrationsöverdomstolens beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Övriga beslut får inte överklagas

10 § Ett beslut som meddelas enligt denna lag av en förvaltningsmyndighet får inte överklagas i andra fall än de som anges i detta kapitel.

Säkerhetspolisens rätt att överklaga beslut

11 § Säkerhetspolisen får överklaga Migrationsverkets beslut om beslutet kan överklagas enligt denna lag och går Säkerhetspolisen emot.

12 § Säkerhetspolisen får överklaga en domstols beslut om tillstånd till hemliga tvångsmedel enligt 5 kap. 11 § och om fortsatt användning av tvångsmedel enligt 5 kap. 16 §. Sådana beslut överklagas i den ordning som anges i rättegångsbalken.

Parter vid ett överklagande

13 § Vid ett överklagande är Migrationsverket och Säkerhetspolisen utlänningens motparter vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.

Förfarandet vid Migrationsöverdomstolen efter överklagande till regeringen

14 § Om Migrationsverkets beslut när det gäller utvisning, inhibition, tidsbegränsat uppehållstillstånd eller användning av tvångsmedel enligt 5 kap. 8 § överklagas, ska Migrationsverket lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen ska sedan med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen. I yttrandet ska det i förekommande fall anges särskilt om det enligt 2 kap. 13 § finns hinder mot att verkställa en utvisning.

15 § Om Migrationsöverdomstolen anser att det enligt 2 kap. 13 § finns ett hinder mot att verkställa en utvisning, får regeringen inte avvika från den bedömningen.

Handläggning enligt utlänningslagen av vissa överklaganden

16 § Om Migrationsverket har avslagit både en ansökan om utvisning enligt denna lag och en ansökan från utlänningen om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ett överklagande från utlänningen handläggas enligt utlänningslagen (2005:716). Detta gäller dock inte om också Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut.

Överlämnande av vissa ärenden

17 § Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning. Detta gäller dock inte när det gäller sådana ansökningar om uppehållstillstånd som avses i 2 kap. 9 § första stycket.

18 § Om regeringen beslutar att en utlänning inte ska utvisas och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen (2005:716).

Det framgår av 2 kap. 9 § tredje stycket att regeringen i vissa fall ska överlämna en ansökan om uppehållstillstånd till Migrationsverket när regeringen beslutar att en utlänning inte ska utvisas.

Rättsprövning

19 § Enligt 2 a § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut har en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare rätt att hos Högsta förvaltningsdomstolen ansöka om rättsprövning av ett beslut om utvisning enligt denna lag.

Nöjdförklaring

20 § En utlänning som har rätt att överklaga ett beslut om utvisning kan förklara att han eller hon avstår från att överklaga beslutet med tillhörande återreseförbud (nöjdförklaring).

21 § En nöjdförklaring lämnas inför Migrationsverket.

En nöjdförklaring får också lämnas inför

1. Polismyndigheten, eller
2. chefen för en kriminalvårdsanstalt eller chefen för ett häkte eller någon annan tjänsteman där som har förordnats att ta emot en sådan förklaring.

Vid en nöjdförklaring som lämnas enligt andra stycket, ska ett vittne närvara. Det krävs också att den som tar emot förklaringen har tillgång till en utskrift av utvisningsbeslutet eller ett bevis om vad beslutet innehåller.

22 § En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet när nöjdförklaringen lämnas, ska han eller hon genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska han eller hon genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

8 kap. Straff och åtal

Straff och åtalsprövning

1 § Till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlänning som uppehåller sig i Sverige trots att han eller hon enligt ett verkställt beslut om utvisning enligt denna lag inte har haft rätt att återvända hit. Detta gäller dock inte om utlänningen har flytt hit för att undgå sådan förföljelse som avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716).

Är brottet ringa ska åtal för ett sådant brott inte väckas annat än om det är motiverat från allmän synpunkt.

2 § Till fängelse i högst två år döms den som hjälper en utlänning, för vilken ett återreseförbud enligt 2 kap. 5 § gäller, att komma in i Sverige.

För försök eller förberedelse till ett sådant brott döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

3 § Till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlännings som bryter mot en anmälningsskyldighet eller ett förbud att lämna vistelseområdet som har beslutats enligt 5 kap. 8, 9 eller 16 §.

4 § Till fängelse i högst ett år döms den som hindrar eller försöker hindra verkställighet av ett beslut om utvisning enligt denna lag.

Åtalsmedgivande

5 § Medan regeringen handlägger frågan om utvisning enligt denna lag, får åtal inte väckas mot utlännings utan regeringens medgivande.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.
 2. Genom lagen upphävs lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.
 3. Om ett beslut om förvar har meddelats och verkställts före ikraftträdandet, ska den första nya prövningen enligt 3 kap. 10 § som görs därefter göras senast vid den tidpunkt då en ny prövning skulle ha gjorts enligt äldre bestämmelser.
 4. Bestämmelsen i 1 kap. 3 § tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt
 - a) 1 § och 2 § första stycket den upphävda lagen,
 - b) 3 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,
 - c) 47 § utlänningslagen (1980:376),
 - d) 3 § lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund, eller
 - e) 29 § första stycket 5 och 30 § andra stycket utlänningslagen (1954:193).
 5. Bestämmelsen i 2 kap. 8 § tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt
 - a) 1 § och 2 § första stycket den upphävda lagen,
 - b) 3 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,
 - c) 47 § utlänningslagen (1980:376),
 - d) 3 § lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund, eller
 - e) 29 § första stycket 5 och 30 § andra stycket utlänningslagen (1954:193).
 6. Bestämmelsen i 2 kap. 14 § tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt
 - a) 1 § och 2 § första stycket den upphävda lagen,
 - b) 3 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,
 - c) 47 § utlänningslagen (1980:376),
 - d) 3 § lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund, eller
 - e) 29 § första stycket 5 och 30 § andra stycket utlänningslagen (1954:193).

7. Bestämmelsen i 2 kap. 25 § första stycket tillämpas även vid ett beslut om återreseförbud som har meddelats före ikraftträdandet enligt

- a) 2 § första stycket och 4 § den upphävda lagen,
- b) 3 § andra stycket och 4 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,
- c) 47 § andra stycket och 49 § utlänningslagen (1980:376), eller
- d) 34 § första stycket utlänningslagen (1954:193).

8. Bestämmelsen i 2 kap. 26 § tillämpas även vid ett beslut om återreseförbud som har meddelats före ikraftträdandet enligt

- a) 2 § första stycket och 4 § den upphävda lagen,
- b) 3 § andra stycket och 4 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,
- c) 47 § andra stycket och 49 § utlänningslagen (1980:376), eller
- d) 34 § första stycket utlänningslagen (1954:193).

9. Bestämmelsen i 2 kap. 27 § tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt

- a) 1 § och 2 § första stycket den upphävda lagen,
- b) 3 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,
- c) 47 § utlänningslagen (1980:376),
- d) 3 § lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund, eller
- e) 29 § första stycket 5 och 30 § andra stycket utlänningslagen (1954:193).

10. Bestämmelsen i 3 kap. 1 § första stycket 2 tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt

- a) 1 § och 2 § första stycket den upphävda lagen,
- b) 3 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,
- c) 47 § utlänningslagen (1980:376),
- d) 3 § lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund, eller
- e) 29 § första stycket 5 och 30 § andra stycket utlänningslagen (1954:193).

11. Bestämmelsen i 3 kap. 2 § första stycket 2 tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt

- a) 1 § och 2 § första stycket den upphävda lagen,
- b) 3 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,
- c) 47 § utlänningslagen (1980:376),
- d) 3 § lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund, eller
- e) 29 § första stycket 5 och 30 § andra stycket utlänningslagen (1954:193).

12. Bestämmelsen i 5 kap. 1 § första stycket tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt

- a) 1 § och 2 § första stycket den upphävda lagen,
- b) 3 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,
- c) 47 § utlänningslagen (1980:376),

d) 3 § lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund, eller

e) 29 § första stycket 5 och 30 § andra stycket utlänningslagen (1954:193).

13. Bestämmelsen i 8 kap. 1 § första stycket tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt

a) 1 § och 2 § första stycket den upphävda lagen,

b) 3 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,

c) 47 § utlänningslagen (1980:376),

d) 3 § lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund, eller

e) 29 § första stycket 5 och 30 § andra stycket utlänningslagen (1954:193).

14. Bestämmelsen i 8 kap. 2 § första stycket tillämpas även vid ett beslut om återreseförbud som har meddelats före ikraftträdandet enligt

a) 2 § första stycket och 4 § den upphävda lagen,

b) 3 § andra stycket och 4 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,

c) 47 § andra stycket och 49 § utlänningslagen (1980:376), eller

d) 34 § första stycket utlänningslagen (1954:193).

15. Bestämmelsen i 8 kap. 3 § tillämpas även vid ett beslut om anmälningsplikt som har meddelats före ikraftträdandet enligt 11, 11 a eller 14 § den upphävda lagen.

16. Bestämmelsen i 8 kap. 4 § tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt

a) 1 § och 2 § första stycket den upphävda lagen,

b) 3 § lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund,

c) 47 § utlänningslagen (1980:376),

d) 3 § lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund, eller

e) 29 § första stycket 5 och 30 § andra stycket utlänningslagen (1954:193).

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 21 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 a §¹

- Beslut om vård med stöd av denna lag hindrar inte beslut om
1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
 2. utvisning enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, (2022:000) om särskild kontroll av vissa utlämningar,
 2. utvisning enligt lagen
 3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
 4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
 5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,
 6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
 7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
 8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller
 9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.

Vård med stöd av denna lag upphör när ett beslut enligt första stycket 1–9 har verkställts.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Senaste lydelse 2011:1170.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård

Härigenom föreskrivs att 29 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §²

Har beträffande någon som vårdas enligt denna lag beslut meddelats om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
2. utvisning enligt lagen (2022:000) om särskild kontroll av vissa utlämningar,

3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,

får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske, om det begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet och chefsöverläkaren finner att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs. Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

I fråga om en patient som är utlämning upphör tvångsvården vid verkställighet av ett beslut om hemsändande som har meddelats med stöd av 23 kap. 2 § utlänningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Lagen omtryckt 2008:415.

² Senaste lydelse 2011:1171.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §¹

Bestämmelserna i 29 § första stycket lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård gäller i fråga om upphörande av rättspsykiatrisk vård i samband med

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716) av en patient som genomgår rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning,

2. utvisning enligt lagen (1991:572) om särskild *utlänningskontroll*,

3. överlämnande, och

4. utlämning.

I fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken med särskild utskrivningsprövning och som *skall* avvisas eller utvisas efter beslut enligt utlänningslagen (2005:716) får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske om

1. det begärs av den myndighet som *skall* verkställa beslutet, och

2. chefsöverläkaren finner att förutsättningarna för vårdens upphörande i 16 § första stycket 1 är uppfyllda och att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs.

Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

Om beslut har meddelats att verkställigheten av en påföljd som innebär överlämnande enligt 31 kap. 3 § brottsbalken till rättspsykiatrisk vård *skall* föras över till en annan stat, upphör den rättspsykiatriska vården vid verkställighet av beslutet.

I fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken med särskild utskrivningsprövning och som *ska* avvisas eller utvisas efter beslut enligt utlänningslagen (2005:716) får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske om

1. det begärs av den myndighet som *ska* verkställa beslutet, och

Om beslut har meddelats att verkställigheten av en påföljd som innebär överlämnande enligt 31 kap. 3 § brottsbalken till rättspsykiatrisk vård *ska* föras över till en annan stat, upphör den rättspsykiatriska vården vid verkställighet av beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Senaste lydelse 2007:245.

5 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 14 §, 8 kap. 1 § och 16 kap. 8 § utlänningslagen (2005:716) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

14 §¹

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt och Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (1991:572) om särskild *utlänningskontroll*, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt lagen om *särskild utlänningskontroll*.

En ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild *utlänningskontroll* eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag och befinner sig i Sverige, ska handläggas enligt den lagen.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt och Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (2022:000) om särskild *kontroll av vissa utläningar*, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt den lagen.

En ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild *kontroll av vissa utläningar* eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag och befinner sig i Sverige, ska handläggas enligt den lagen.

8 kap.

1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om avvisning och utvisning.

Bestämmelser om utvisning på grund av brott finns i 8 a kap.

Bestämmelser om utvisning av *hänsyn till rikets säkerhet* och på grund av befarad brottslighet enligt lagen (2003:148) om *straff för terroristbrott* finns i lagen (1991:572) om särskild *utlänningskontroll*.

Bestämmelser om utvisning på grund av befarad brottslighet enligt *terroristbrottslagen* (2022:000) och av *hänsyn till Sveriges säkerhet* finns i lagen (2022:000) om särskild *kontroll av vissa utläningar*.

¹ Senaste lydelse 2014:198.

² Senaste lydelse 2014:198.

16 kap.**8 §³**

Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen (1991:572) om särskild *utlänningskontroll*, ska domstolen undanröja det överklagade beslutet och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen om särskild *utlänningskontroll*, ska Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens och Migrationsverkets beslut och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen (2022:000) om särskild *kontroll av vissa utlämningar*, ska domstolen undanröja det överklagade beslutet och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen om särskild *kontroll av vissa utlämningar*, ska Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens och Migrationsverkets beslut och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

³ Senaste lydelse 2009:1542.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut

Härigenom föreskrivs att 2 a § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

En EES-medborgare eller en sådan familjemedlem till en EES-medborgare som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) som har utvisats av regeringen enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll får ansöka om rättsprövning av beslutet.

2 a §¹

En EES-medborgare eller en sådan familjemedlem till en EES-medborgare som avses i 1 kap. 6 § lagen (2022:000) om särskild kontroll av vissa utlänningar som har utvisats av regeringen enligt den lagen får ansöka om rättsprövning av beslutet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för utlänningar som har utvisats före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2009:1539.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden) ska utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter och därmed sammanhängande verksamhet.

1 §¹
Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden) ska utöva tillsyn över
1. brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter,
2. *Säkerhetspolisens användning av hemliga tvångsmedel vid särskild kontroll av vissa utläningar*, och
3. därmed sammanhängande verksamhet.

Nämnden ska även utöva tillsyn över den behandling av personuppgifter som utförs av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Ekobrottsmyndigheten enligt brottsdatalagen (2018:1177) och lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område för de syften som anges i 1 kap. 1 § i den sistnämnda lagen, och lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Tillsynen ska särskilt avse behandling enligt 2 kap. 11 § brottsdatalagen och 2 kap. 9 § lagen om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter.

Nämnden ska också utöva tillsyn över Polismyndighetens och Säkerhetspolisens tillämpning av lagen (2019:547) om förbud mot användning av vissa uppgifter för att utreda brott.

Tillsynen ska särskilt syfta till att säkerställa att verksamhet enligt första, *andra och tredje* styckena bedrivs i enlighet med lag eller annan författning.

Tillsynen ska särskilt syfta till att säkerställa att verksamhet enligt första–tredje styckena bedrivs i enlighet med lag eller annan författning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Senaste lydelse 2019:1183.

8 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Häri genom föreskrivs att 44 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

44 kap.

4 §¹

Rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter inskränks av den tystnadsplikt som följer av

1. 2 kap. 14 § första stycket 1, 3 och 4 postlagen (2010:1045), 1. 2 kap. 14 § första stycket 1 och 3–5 postlagen (2010:1045),

2. 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om innehållet i ett elektroniskt meddelande eller som annars rör ett särskilt sådant meddelande, och

3. 6 kap. 21 § lagen om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare eller om inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Senaste lydelse 2021:46.

9 Förslag till lag om ändring i postlagen (2010:1045)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 14 § postlagen (2010:1045) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

14 §¹

Den som i postverksamhet har fått del av eller tillgång till någon av de uppgifter som anges i 1–4 får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon därigenom har fått veta. De uppgifter som omfattas av tystnadsplikten är

1. uppgifter som rör ett särskilt brev som befordras inom verksamheten, 2. andra uppgifter som rör en enskild persons förbindelse med verksamheten när det gäller befordran av brev,

3. uppgifter som handlar om att hålla kvar eller beslagta försändelser enligt 27 kap. rättegångsbalken, eller

4. uppgifter som handlar om att hålla kvar försändelser enligt 4 kap. 22 § tullagen (2016:253) eller enligt 11 § lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen eller om ett efterföljande beslag enligt 22 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Den som i postverksamhet har fått del av eller tillgång till någon av de uppgifter som anges i 1–5 får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon därigenom har fått veta. De uppgifter som omfattas av tystnadsplikten är

3. uppgifter som handlar om att hålla kvar eller beslagta försändelser enligt 27 kap. rättegångsbalken,

4. uppgifter som handlar om att hålla kvar försändelser enligt 4 kap. 22 § tullagen (2016:253) eller enligt 11 § lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen eller om ett efterföljande beslag enligt 22 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling, eller

5. uppgifter som handlar om att hålla kvar försändelser enligt 5 kap. 7 § lagen (2022:000) om särskild kontroll av vissa utläningar.

Tystnadsplikten enligt första stycket 1 och 2 gäller inte i förhållande till avsändaren och mottagaren av brevet.

För uppgifter om en enskild persons adress gäller tystnadsplikt endast om det kan antas att ett röjande av adressen skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men.

¹ Senaste lydelse 2021:47.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 12 och 16 §§ lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

12 §

I fingeravtrycks- och signalementsregister får uppgifter behandlas om en person som

1. är misstänkt eller dömd för brott och som har varit föremål för åtgärd enligt 28 kap. 14 § rättegångsbalken, eller

2. har lämnat fingeravtryck enligt 19 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

2. har lämnat fingeravtryck enligt 5 kap. 3 § andra stycket lagen (2022:000) om särskild kontroll av vissa utlänningar.

Uppgifter om fingeravtryck som inte kan hänföras till en identifierbar person får behandlas om uppgiften kommit fram i en utredning om brott.

Personuppgifter som har inhämtats med stöd av 36 § första stycket 2 lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare får inte behandlas i fingeravtrycks- och signalementsregister.

16 §

Uppgifter i fingeravtrycks- och signalementsregister som behandlas för att fullgöra ett internationellt åtagande får inte behandlas längre än vad som behövs för det ändamålet.

Uppgifter om personer som har lämnat fingeravtryck med stöd av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll får inte behandlas längre än tio år efter registreringen.

Uppgifter om personer som har lämnat fingeravtryck med stöd av lagen (2022:000) om särskild kontroll av vissa utlänningar får inte behandlas längre än tio år efter det att utvisningsbeslutet verkställdes eller upphörde.

Bestämmelsen i 2 kap. 17 § andra stycket brottsdatalogen (2018:1177) gäller inte vid tillämpningen av denna paragraf.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

2. Bestämmelsen i 5 kap. 16 § i den nya lydelsen tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt 1 § och 2 § första stycket i den upphävda lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:1182) om Sakerhetspolisens behandling av personuppgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 17 § och 3 kap. 5 § lagen (2019:1182) om Sakerhetspolisens behandling av personuppgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

17 §

Polismyndigheten har, trots sekretess enligt 21 kap. 3 § första stycket, 35 kap. 1 § och 37 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), rätt att ta del av personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga och som behandlas med stöd av 1 § 1–3 a och c, om myndigheten behöver uppgifterna för ett syfte som anges i 2 kap. 1 § 1 eller 2 lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller för att fullgöra uppgifter enligt utlänningslagen (2005:716) eller lagen (1991:572) om särskild *utlänningskontroll*.

Polismyndigheten har, trots sekretess enligt 21 kap. 3 § första stycket, 35 kap. 1 § och 37 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), rätt att ta del av personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga och som behandlas med stöd av 1 § 1–3 a och c, om myndigheten behöver uppgifterna för ett syfte som anges i 2 kap. 1 § 1 eller 2 lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller för att fullgöra uppgifter enligt utlänningslagen (2005:716) eller lagen (2022:000) om särskild *kontroll av vissa utläningar*.

3 kap.

5 §

Polismyndigheten får för något av de syften som anges i 2 kap. 1 § 1 eller 2 lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller för att fullgöra uppgifter enligt utlänningslagen (2005:716) eller lagen (1991:572) om särskild *utlänningskontroll* medges direktåtkomst till personuppgifter som behandlas med stöd av 2 kap. 1 § 1–3 a och c. Direktåtkomsten får endast avse personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga.

Polismyndigheten får för något av de syften som anges i 2 kap. 1 § 1 eller 2 lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller för att fullgöra uppgifter enligt utlänningslagen (2005:716) eller lagen (2022:000) om särskild *kontroll av vissa utläningar* medges direktåtkomst till personuppgifter som behandlas med stöd av 2 kap. 1 § 1–3 a och c. Direktåtkomsten får endast avse personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

12 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning

Härigenom föreskrivs att 9, 14 och 30 §§ lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning och rubrikerna närmast före 9 och 30 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Särskild utlänningskontroll

Särskild kontroll av vissa utlännningar

9 §

Ett tillstånd till hemlig dataavläsning får beviljas för att läsa av eller ta upp uppgifter i ett avläsningsbart informationssystem som används, eller som det finns särskild anledning att anta har använts eller kommer att användas, av en utlänningskontroll, eller

1. ett utvisningsbeslut enligt 1 § 2 lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, eller

2. ett avvisnings- eller utvisningsbeslut enligt 8 kap. eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser och det finns sådana omständigheter i fråga om utlänningskontroll, eller

Ett tillstånd till hemlig dataavläsning som gäller kommunikationsavlyssnings-, kommunikationsövervaknings- eller platsuppgifter får också beviljas för att läsa av eller ta upp uppgifter i ett avläsningsbart informationssystem som det finns synnerlig anledning att anta att utlänningskontroll, eller

Tillståndet får beviljas endast om Migrationsverket, regeringen eller en domstol har beslutat att 19–22 §§ lagen om särskild utlänningskontroll samt denna lag ska tillämpas på utlänningskontroll, eller

1. ett utvisningsbeslut enligt 2 kap. 1 § lagen (2022:000) om särskild kontroll av vissa utlännningar, eller

2. ett avvisnings- eller utvisningsbeslut enligt 8 kap. eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716) om det finns sådana omständigheter i fråga om utlänningskontroll, eller

Ett tillstånd till hemlig dataavläsning som gäller kommunikationsavlyssnings-, kommunikationsövervaknings- eller platsuppgifter får också beviljas för att läsa av eller ta upp uppgifter i ett avläsningsbart informationssystem som det finns synnerlig anledning att anta att utlänningskontroll, eller

Tillståndet får beviljas endast om Migrationsverket, regeringen eller en domstol har beslutat att 5 kap. 5 och 6 §§ lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar samt denna lag ska tillämpas på utlänningskontroll, eller

Ett tillstånd får beviljas endast om det finns synnerliga skäl och det är av betydelse för att *utreda* om utlänningen eller en organisation eller grupp som *han eller hon tillhör eller verkar för* planlägger eller förbereder *terroristbrott* enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Ett tillstånd får inte avse *kameraövervaknings- eller rumsavlyssningsuppgifter*.

Ett tillstånd får beviljas endast om det finns synnerliga skäl och det är av betydelse för att *klarlägga* om

1. utlänningen *tillhör eller verkar för* en organisation eller grupp som planlägger eller förbereder *brott* enligt *terroristbrottslagen* (2022:000) eller om det finns en risk för att utlänningen kan komma att *engagera sig i en sådan organisation eller grupp*,

2. det finns risk för att utlänningen *själv planlägger eller förbereder* brott som avses i 1, eller

3. det finns risk för att utlänningen *själv eller tillsammans med andra medverkar i eller på annat sätt främjar* ett allvarligt brott som rör *Sveriges säkerhet*.

Ett tillstånd får inte avse *rumsavlyssningsuppgifter*.

14 §

Frågor om hemlig dataavläsning prövas av rätten på ansökan av åklagare. En ansökan om hemlig dataavläsning enligt 9 § ska dock göras av Säkerhetspolisen eller *Polismyndigheten*.

Särskild utlänningskontroll

Frågor om hemlig dataavläsning prövas av rätten på ansökan av åklagare. En ansökan om hemlig dataavläsning enligt 9 § ska dock göras av Säkerhetspolisen.

Särskild kontroll av vissa utlämningar

30 §

När hemlig dataavläsning används eller har använts i fall som anges i 9 § ska *21 a § och 22 § första och andra styckena* lagen (1991:572) om särskild *utlänningskontroll* tillämpas. Det som anges där om hemlig avlyssning och övervakning av elektronisk kommunikation ska tillämpas för hemlig dataavläsning.

När hemlig dataavläsning används eller har använts i fall som anges i 9 § ska *5 kap. 20 och 23 §§* lagen (2022:000) om särskild *kontroll av vissa utlämningar* tillämpas. Det som anges där om hemlig avlyssning av *elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig kameraövervakning* ska tillämpas för hemlig dataavläsning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

2. Bestämmelsen i 9 § första stycket 1 i den nya lydelsen tillämpas även vid ett beslut om utvisning som har meddelats före ikraftträdandet enligt 1 § 2 och 2 § första stycket i den upphävda lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:000) om särskild kontroll av vissa utlänningar

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (2022:000) om särskild kontroll av vissa utlänningar ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss Nytt Föreslagen lydelse
regelverk för kvalificerade
säkerhetsärenden

1 kap.

4 §

Följande bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) ska tillämpas vid handläggning enligt denna lag:

1. 4 kap. 3–4 §§ om statusförklaring och resedokument,
 2. 5 kap. 1–1 b, 2 a, 3–8, 10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd, och
 3. 6 kap. 3 § om arbetstillstånd.
2. 5 kap. 1–1 b, 2 a, 3–10 a, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd, och

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

1 Ändring i regeringens förslag till lag om särskild kontroll av vissa utlänningar

Regeringens förslag

Utskottets förslag

1 kap.

4 §

Följande bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) ska tillämpas vid handläggning enligt denna lag:

1. 4 kap. 3–4 §§ om statusförklaring och resedokument,
 2. 5 kap. 1–1 b, 2 a, 3–8, 10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd, och
 3. 6 kap. 3 § om arbetstillstånd.
2. 5 kap. 1–1 b, 2 a, 3–10 a, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd, och